

GELENDOST ELMASI DÜNYAYA AÇILIYOR'

YALVAÇ TİCARET VE SANAYİ ODASI

UR GE İHTİYAÇ ANALİZİ RAPORU

Yönetici Özeti

Hazırlayanlar

Doç. Dr. Burcu Yavuz Tiftikçigil
Dr. Binhan Oğuz Berksoy
Funda Suran

Bu rapor Ekonomi Bakanlığı 2010/8 UR-GE Tebliği Kapsamında Yalvaç Ticaret Odası tarafından yürütülmekte olan URGE Projesi İhtiyaç Analizi olarak STRATEKO EKONOMİK ARAŞTIRMA VE DANIŞMANLIK Ltd. Şti. tarafından hazırlanmıştır. Yalvaç Ticaret ve Sanayi Odası'nın yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde paylaşılmaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.

Projeye Genel Bakış

Bu rapor faaliyeti kapsamında 26 Nisan 2016–30 Haziran 2016 tarihleri arasında hazırlanmıştır. İhtiyaç analizi saha çalışması Elma, Kayısı, Armut üretim, satış ve ihracatı yapan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler tarafından yönetilmekte olan 19 firma için yürütülmüş ve tamamlanmıştır.

Yalvaç Ticaret Odası Isparta Elma Kayısı Armut İhracat ürün grubu üç üründen oluşmaktadır.

- **080810** Taze Elma
- **080910** Taze Kayısı
- **080830** Taze Armut

Sektörün Küresel Ölçekte Durumu

2015 yılında “elma, kayısı, armut” ürün grubuna ait tüm ürünler için dünya ithalatı 10,5 milyar dolar dünya ihracatı 9,95 milyar dolardır.

Ürün grubuna dahil olan ürünler arasında, değer bazında, en çok ithalat ve ihracatı yapılan ürün **taze elmadır**. Bu ürüne ait 2015 yılı ithalatı 7.5 milyar dolar, ihracatı 7 milyar dolardır. Son beş yıllık dönemde elma ithalat ve ihracatı 2013 yılında en yüksek noktasına ulaşmış, 2015`te bu değerlerde bir miktar düşüş yaşanmıştır.

Ürün grubunda, değer bazında en yüksek ithalat ve ihracat taze elmanın ardından taze armuta aittir. 2015 yılı armut ithalatı 2,6 milyar dolar, ihracatı 2,5 milyar dolar olmuştur. Son beş yıllık dönemde armut ithalat ve ihracatı da 2013 yılında en yüksek noktasına ulaşmış, 2015`te bu değerlerde bir miktar düşüş yaşanmıştır.

Taze kayısı dünyada 2015 yılında değer bazında ithalat ve ihracatı yapılan üçüncü sıradaki küme ürünüdür. 2014 yılı kayısı ithalatı 440,1 milyon dolar, ihracatı 429,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Benzer olarak kayısı ithalat ve ihracatı 2013 yılında son beş yılın en yüksek seviyesine ulaşmış ancak 2015`te bu trend devam etmemiştir.

Tablo 1: “Elma Armut Kayısı” Değer Bazında Dünya İthalat ve İhracatı (2011- 2015)/ 1.000 ABD Doları

Dünya	2011	2012	2013	2014	2015
İthalat Toplamı	7.544.574	10.354.771	11.796.562	11.216.188	10.455.507
Taze Elma	7.112.802	7.391.543	8.358.277	7.895.551	7.469.787
Taze Armut		2.485.085	2.869.821	2.794.884	2.545.614
Taze Kayısı	431.772	478.143	568.464	525.753	440.106
İhracat Toplamı	7.589.807	10.165.406	11.509.469	10.941.185	9.948.993
Taze Elma	7.184.828	7.183.554	8.102.571	7.684.197	7.030.468
Taze Armut		2.539.740	2.871.397	2.776.586	2.489.364
Taze Kayısı	404.979	442.112	535.501	480.402	429.161

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Tablo 2: “Elma Armut Kayısı” Miktar Bazında Dünya İthalat ve İhracatı (2011- 2015) /Ton

Dünya	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam İthalat	8.450.593	11.049.902	11.492.413	11.511.506	12.190.033
Taze Elma	8.178.035	8.351.692	8.606.544	8.490.822	9.219.605
Taze Armut		2.367.283	2.443.274	2.703.474	2.672.130
Taze Kayısı	272.558	330.927	442.595	317.210	298.298
Toplam İhracat	8.960.782	11.405.134	11.593.017	11.849.070	12.343.334
Taze Elma	8.698.095	8.479.160	8.706.997	8.724.448	9.292.964
Taze Armut		2.595.442	2.534.435	2.819.922	2.744.469
Taze Kayısı	262.687	330.532	351.585	304.700	305.901

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Değer bazında olduğu gibi miktar bazında da ürün grubunun en çok ithal ve ihraç edilen ürünü taze elmadır. 2015 yılında yaklaşık 9,2 milyon ton elma ithal edilirken bu miktar ihracat için 9,3 milyon ton olmuştur. 2015 yılında 2,7 milyon ton armut ithal edilirken, ihracat 2,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Aynı sene kayısı ithalatı 298,3 bin ve ihracatı 305,9 bin ton civarında gerçekleşmiştir. Değer ve miktar bazında gözlenen paralel değişim kayısı için de geçerlidir. Ancak armut için geçerli değildir. Bahse konu ürünlerin ithal ve ihraç fiyatlarında farklılık gözlemlenmiştir.

Tablo 3: “Elma, Armut, Kayısı”Dünya İthalat ve İhracatında (2010- 2014) birim/Ton Fiyatları

Dünya	2010	2011	2012	2013	2014
Dünya İthal Fiyatı	800	893	937	1026	974
Taze Elma	775	870	885	971	930
Taze Armut			1050	1175	1034
Taze Kayısı	1651	1584	1445	1284	1657
Dünya İhraç Fiyatı	775	847	891	993	923
Taze Elma	754	826	847	931	881
Taze Armut			979	1133	985
Taze Kayısı	1519	1542	1338	1523	1577

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Küresel Ölçekte Lider Ülkeler

Ülkelerin elma üretim ve ihracat verilerinin kıyaslaması, üretim ve ihracatta ilk 5'e giren ülkeler çerçevesinde karşılaştırıldığında, 2015 yıl sonu itibariyle ABD Tarım Bakanlığı İstatistik ve tahminlerine göre; üretimde ilk 5 içerisinde Çin, Avrupa Birliği (AB), ABD, Türkiye ve Hindistan'ın girdiği, bunlardan AB, Çin, ABD, Şili ve Belarus'un ihracatta üst sıralarda yer aldığı görülmektedir.

AB'nin 2015 yıl sonu itibariyle ihracatta lider olduğu, ABD'nin 2. Çin'in 3., Şili'nin 4. ve Belarus'un 5. olduğu, Türkiye'nin ise üretimde 4. sırada yer almasına rağmen İran'dan sonra ihracatta 9.sırada olduğu görülmektedir.

2015 yılsonu itibariyle, Türkiye elma üretimi 2,74 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamla Türkiye dünya elma üretiminden (2,74 milyon tonluk bir üretim ile) %3,55 oranında pay alarak en çok elma üreten ülkeler arasında 4. sırada yer almıştır.

Elma ihracatında ise aynı performansı göstermeyip 2015 yılında 9.sırada yer aldığı görülmektedir.* Türkiye elma üretiminden yaklaşık %3,6 oranında bir pay alabiliyor iken dünya toplam ihracatından aldığı payın sadece %2,8 olması dikkat çekicidir.

Dünya elma üretim ve ihracat karşılaştırmasında Şili'nin konumu ise dikkat çekicidir. Şili dünya elma üretiminde 1,4 milyon tonluk üretimi ile 8. Sırada yer almasına rağmen dünya elma ihracatında son üç yıldır 4. sıradaki yerini korumayı başarmıştır.

Tablo 4: 2015 Yıl Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Elma Üretim ve İhracat Sıralaması

Elma (2015 yılsonu)	Dünya İhracatı Sırası*	Dünya İhracatı Sırası**	Dünya Üretimi Sırası
Çin	3.	1.	1.
AB	1.	3. (İtalya) 5.(Fransa)	2.
ABD	2.	2.	3.
Türkiye	9	19	4.
Hindistan	İlk 10'da yer almıyor.	37.	5.

Kaynak: *USDA (ABD Tarım Bakanlığı), **Trademap, Mayıs 2016

Ülkelerin kayısı üretim ve ihracat verilerinin kıyaslaması, üretim ve ihracatta ilk 5'e giren ülkeler çerçevesinde karşılaştırıldığında, üretimde 2015 yıl sonu itibariyle ilk 5 içerisinde giren Türkiye, İran, Pakistan, Özbekistan ve İtalya arasında sadece Türkiye, Özbekistan ve İtalya'nın dünya ihracatında da ilk 5'e girebildiği, İran ve Cezayir'in ise ihracatta ilk 20 içerisinde bile yer bulamadığı görülmektedir.

Üretimde ilk sırada yer alan Türkiye'nin ihracatta 4. sırada yer aldığı ve üretimde Avrupa'da 2.sırada yer alan Fransa'nın ihracatta lider olduğu görülmektedir.

İspanya ve İtalya ise ihracatta 2. ve 3. sırada yer almaktadır. Üretim verilerinde Avrupa'da önemli üreticiler olan Fransa ve İspanya'nın İhracatta birinci ve ikinci sırada bulunması dikkat çekicidir.

Ayrıca Türkiye dünya kayısı üretiminin%17'sini gerçekleştirmek suretiyle en önemli ilk üretici olmuştur.

Tablo 5: 2015 Yıl Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Kayısı Üretim Ve İhracat Sıralaması

Kayısı	Dünya İhracatı Sırası	Üretimi Sırası
Fransa*	2.	2.
İspanya*	1.	3.
İtalya*	3.	1.
Türkiye**	4.	1.
Özbekistan	5..	

*Avrupa'da ** Dünya'da

Kaynak: Européch Perpignan, 2015, Trademap Mayıs, 2016

Türkiye'nin 2014 yılında kayısı üretiminde ve ihracatında ciddi düşüşler yaşanmış olmakla birlikte 2015 yılında bir toparlanma görülmektedir. Türkiye 2015 yılında ihracatını bir önceki yıla göre %43 oranında arttırmış ve 2015 yılında dünya kayısı ihracatından aldığı pay %9,1 oranına ulaşmıştır.

Ülkelerin armut üretim ve ihracat verilerinin kıyaslaması, üretim ve ihracatta ilk 5'e giren ülkeler çerçevesinde karşılaştırıldığında, , 2015 yıl sonu itibariyle ABD Tarım Bakanlığı İstatistik ve tahminlerine göre; üretimde ilk 5 içerisinde giren ülkeler Çin AB, ABD, Arjantin ve Türkiye'dir. Bunlardan AB, Çin, Arjantin ve Güney Afrika ve ABD ihracat sıralamasında ilk 5'te yer almaktadır.*

Üretimde ilk 5'de yer almayan Güney Afrika'nın ilk 5'te yer almayı başarması dikkat çekicidir. Ayrıca Şili ve Belarus da 6. ve 7. sırada yer almaktadır. Şili ise İhracatta 8. sırada yer almaktadır.

Tablo 6: 2015 Yıl Sonu İtibariyle Seçilmiş Ülkelerin Armut Üretim ve İhracat Sıralaması

Kiraz	Dünya İhracatı Sırası**	Dünya İhracatı Sırası**(2014)	Dünya Üretimi Sırası*
Çin	2.	3.	1
AB	1.	1. (Hollanda)- 4.(Belçika) 6. (İtalya)- 9. (İspanya)	2
ABD	5	5.	3
Arjantin	3	2.	4
Türkiye	5.	18.	5
Güney Afrika	4.	7.	6.

Kaynak: *USDA (ABD Tarım Bakanlığı), **Trademap, Mayıs 2016

Sektörde En Çok İhracat ve İthalat Yapan Ülkeler

“Elma Kiraz Kayısı” ürün grubunda, tüm ürünlere genel bakıldığında, dünya ithalat ve ihracatçısı ilk on ülkeden beşi hem ithalatçı hem de ihracatçıdır. ABD ilk sıradaki ihracatçı ülke iken aynı zamanda ilk 10 ithalatçı arasındadır. Benzer durum Çin, Hollanda, Fransa ve İspanya için de geçerlidir. Üzerinde çalışılan ürün grubunda pek çok ülke hem alıcı hem de satıcı konumunda iken bu beş ülke hem ithalat hem de ihracatta ilk onda yer almaktadır.

Tablo 7: Küme Ürünlerinde İlk 10 İthalat ve İhracatçı Ülke (elma, kayısı, armut)-2015

İlk 10 İthalatçı ÜLKE	İlk 10 İhracatçı ÜLKE
Almanya	Çin
İngiltere	ABD
Belarus	İtalya
Rusya Fed.	Şili
Hollanda	Fransa
ABD	Güney Afrika
Meksika	Hollanda
Kanada	Y. Zelanda
Fransa	Belçika
Tayland	Arjantin

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Sektörde Küresel İhracatta Lider Ülkeler

A. Genel Olarak Dünya "Elma, Armut, Kayısı" İhracatı

Dünyada değer bazında en çok "elma, kayısı, armut" ihracatı yapan ülke Çin'dir. Çin, 2010 yılında 832,3 milyon dolar olan ihracatını 2015 yılında %78 oranında arttırarak 1,5 milyar dolarlık ihracat rakamına ulaşmıştır.

Bu ülkeyi 2015 yılı ihracat rakamı 1,2 milyar dolar olan ABD izlemektedir. ABD son beş yıllık dönemde elma, kiraz, kayısı ihracatını %45,2 attırmıştır. ABD'nin 2010 yılı ihracatı 851 milyon dolardan, 2015 yılında 1,2 milyar dolara yükselmiştir.

İtalya'da 2015 yılı itibariyle 1 milyar dolar üzerinde ihracat rakamına sahip 3. ülkedir. 4. sıradaki Şili'nin 2015 yılı ihracatı 734 milyon dolardır. Fransa ise 733 milyon dolara ihracat ile 5. sıradadır.

Hollanda, Güney Afrika, Arjantin, Polonya ve Yeni Zelanda ilk beş sıradaki ihracatçı ülkeleri takip etmektedirler. Değer bazında ihracatları 2014 yılı itibariyle 600'er milyon doların altındadır.

Tablo 8: Dünyada En Çok "Elma, Kayısı, Armut" İhracatı Yapan İlk On Ülke, 2011-2015 /1.000 ABD Doları

İhracatçılar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	6.828.100	7.589.807	10.165.406	11.509.469	10.941.185	9.948.993
Çin	832.257	915.213	1.285.935	1.392.344	1.378.984	1.478.772
ABD	851.905	965.416	1.317.994	1.363.249	1.327.140	1.237.146
İtalya	809.806	1.030.177	1.198.836	1.163.500	1.235.087	1.179.777
Şili	647.013	681.615	872.226	1.013.269	959.288	733.943
Fransa	741.730	844.854	823.585	797.909	861.135	732.930
Hollanda	300.080	374.829	695.971	912.294	731.599	525.180
Güney Afrika	279.814	320.567	503.758	640.860	551.609	562.879
Arjantin	140.841	189.911	481.309	579.460	516.820	368.836

Polonya	264.175	273.328	467.992	619.349	467.766	335.682
Yeni Zelanda	240.755	290.391	307.434	419.733	440.994	492.940

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılında 100,7 milyon dolarlık ihracat ile Türkiye 21. sırada yer almaktadır. Türkiye, 2010 yılında 59,5 milyon dolarlık ihracat yapmakta iken bu tutarı son beş yıllık dönemde %69,3 arttırmış ve 2015 yılında 100,7 milyon dolarlık ihracat yapmıştır.

Tablo 9: Türkiye'nin Dünya "Elma, Kayısı, Armut" İhracatı, 2011-2015 /1.000 ABD Doları

2010	2011	2012	2013	2014	2015
59470	65.541	80.433	101.017	81.422	100.672

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Dünyada en çok "elma, kayısı, armut" ihracatı yapan ilk on ülke, 2014 yılı itibariyle toplam dünya ihracatının %77,4'ünü gerçekleştirmektedir. Toplam ihracatın %12,6'sını Çin, %12,1'ini ABD yapmaktadır. Takip eden İtalya %11,3 ve Şili 8,8 ihracat oranlarına sahiptirler.

Fransa 2014 yılı dünya ihracatının %7,9'unu, Hollanda 6,7'sini gerçekleştirmektedir. Takip eden beş ülke %5 ve altında ihracat oranlarına sahiptir.

2015 yılında Çin %7,2, G. Afrika %2 ve Yeni Zelanda %11,8 oranında ihracat değerini artıran ülkelerdir. Son beş yıllık ihracat oranlarına bakıldığında oransal olarak ihracat değerlerini en fazla artıran iki ülke Hollanda ve Arjantindir. Hollanda 2,3 puanlık bir artışla 2010 yılında dünya ihracatının %4,4'ü olan ihracatını 2014'te %6,7'ye yükseltmiştir. Arjantin ise 2010 yılında dünya ihracatının %2,1'i olan ihracatını 2014'te %4,7'ye yükseltmiştir.

Çin oransal olarak dünya ihracatı içindeki payını son beş yılda %0,4 arttırmış, ABD, İtalya, Şili cüzi kayıplar yaşarken Fransa bahse konu dönemde %3 kayıpla en büyük oransal kaybı yaşayan ülke olmuştur. Ayrıca 2015 yılında Belçika % 4 ile ilk ona girmiştir.

B. Dünya Elma İhracatı (GTİP 080810)

2014 yılı itibariyle, değer bazında dünyanın en büyük elma ihracatçısı ABD'dir. 2015 yılı rakamları da ise Çin'in ABD'yi ufak bir farkla geçmiş olduğu görülmektedir.

Çin'in 2015 yılı elma ihracatı yaklaşık 1.032 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu ülkeyi 1.027 milyon dolarlık ihracat ile ABD takip etmektedir.

Üçüncü sıradaki İtalya 960,7 milyon dolar, dördüncü sıradaki Fransa 617,9 milyon dolar ve beşinci sıradaki Şili 591,5 milyon dolarlık ihracat rakamlarına sahiptir. 2014 yılı ile karşılaştırıldığında Fransa ile Şili'nin yer değiştirdiği görülmektedir.

Takip eden beş büyük ihracatçının ihracat tutarları 500 milyon doların altındadır. Ancak 2015 yılında Yeni Zelanda ve G. Afrika'nın ihracat performansının Polonya'yı geçtiği görülmektedir. Türkiye 2014 yılında, değer bazında 41 milyon dolar elma ihracatı ile 23. sıradadır. Türkiye'nin 2015 yılı elma ihracatı 50,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10: Dünyanın İlk 10 Elma İhracatçısı Ülke Değer Bazında, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	7.184.828	7.183.554	8.102.571	7.684.197	7.030.463
ABD	952.308	1.086.543	1.121.138	1.086.086	1.027.008
Çin	914.326	959.913	1.029.866	1.027.579	1.032.167
İtalya	993.345	936.563	933.697	975.225	960.742
Şili	677.642	728.912	843.324	822.347	591.452
Fransa	738.288	691.135	652.125	719.954	617.962
5 ülke toplamı	4.275.909	4.403.066	4.580.150	4.631.191	4.229.331
Polonya	272.053	431.873	581.171	441.766	318.627
Yeni Zelanda	285.096	294.827	406.820	425.374	482.401
Güney Afrika	309.832	333.490	443.291	353.652	386.464
Hollanda	365.248	313.832	459.827	284.901	186.407
Belçika	207.616	161.663	225.139	149.271	141.159
10 ülke toplamı	5.715.754	5.938.751	6.696.398	6.286.155	5.744.389

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Tablo 11: Değer Bazında Türkiye'nin Dünya Elma İhracatı, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	36.605	28.549	48.900	41.334	50.250

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş sıradaki ihracatçı ülke, toplam dünya elma ihracatının %62'sini gerçekleştirmektedir. İkinci gruptaki beş ülkenin eklenmesi ile ilk on ülke ihracatı 2014 yılı itibariyle %83'e yükselmektedir.

İlk beş sıradaki ülkelerden ABD ve Çin tek başlarına dünya elma ihracatının %14'erlik kısmını gerçekleştirmektedir. Bu oran yakın takipteki İtalya için %13, Şili için %11 ve Fransa için %10'dur. Takip eden Polonya ve Yeni Zelanda %6, Güney Afrika %5 dünya elma ihracatı yapmaktadır.

2015 yılında Dünya ihracatında ilk on ülke değişmemekle birlikte sıralamalarında değişiklik olmuştur. Çin 1. sıraya yükselmiştir. Fransa 4. sıraya, Y. Zelanda 6. G. Afrika ise 7. sıraya yükselmiştir.

Dünya elma ihracatına miktar bazında (yıllık ton) bakıldığında ilk on ülke sıralamasında değişiklikler olduğu görülmektedir. Ton bazında ihracat lideri yıllık 1.026 milyon ton ile Polonya'dır. Takip eden İtalya 975 milyon ton 2014 yılı ihracatına sahiptir.

ABD, Şili ve Çin 800 milyon ton üzerinde ihracat yapmışlardır. Değer bazında ilk beş ülke arasında yer alan Fransa yaklaşık 700 milyon tonluk ihracat ile, miktar bazında 6. sırada yer almaktadır. Miktar ve değer bazında meydana gelen sıralama farklılığı ülkelerin birim ihracat fiyatlarından kaynaklanmaktadır.

2015 yılında ise 1.144 milyon ton elma ihracatı ile İtalya ilk sıraya çıkmıştır. İtalya'yı 988,5 milyon ton ile ABD izlemektedir. Polonya 3. Sıraya gerilemiştir.

İlk beş ülkenin toplam ihracat miktarı yaklaşık 4.500 milyon tondur. Fransa Şili'yi geride bırakarak ilk beş ülke içinde yer almış, Belarus ise bir önceki yıl 9 sırada iken 2015'te 609 milyon ton ihracatla 7. Sıraya yükselmiştir.

Miktar ve değer bazında meydana gelen sıralama farklılığı ülkelerin birim ihracat fiyatlarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 12: Dünyanın ilk 10 Elma İhracatçısı Ülke, Miktar Bazında 2011-2015 (Yıl/Ton)

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	8.698.095	8.479.160	8.706.997	8.724.448	9.292.964
Polonya	526.475	941.678	1216294	1026593	888800
İtalya	975.852	933.361	787795	974847	1143884
ABD	833.417	874.004	891235	888632	988539
Çin	1034.635	975.878	994664	865048	833356
Şili	801.470	761.984	833251	820184	629046
5 ülke toplamı	4.171.849	4.486.905	4723239	4575304	4483625
Fransa	721.285	625.943	543441	695865	635496
Güney Afrika	713.568	580.992	482435	381865	465695
Yeni Zelanda	328.422	309.464	350009	336785	387790
Beyaz Rusya	33.888	63.284	117867	312971	609512
Hollanda	380.907	318.587	316742	236874	165849
10 ülke toplamı	6.349.919	6.385.175	6533733	6539664	6747967

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2014 yılı itibariyle değer bazında 23. sırada yer alan Türkiye, miktar bazında 16. dünya ihracatçısıdır. Sıralamadaki bu farklılık Türkiye ihracat birim fiyatının dünya ortalama ihracat fiyatınının altında olmasından kaynaklanmaktadır. (dünya ortalama ihr. birim fiyatı: 907\$/ton/ Türkiye ortalama ihr. birim Fiyatı: 465 \$/ton)

Tablo 13: Miktar Bazında Türkiye'nin Dünya Elma İhracatı, 2011-2015 (Yıl/Ton)

	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	87303	68916	125495	111543	142412

Kaynak: Trademap, Mayıs 2015

Yukarıda da bahsedildiği gibi, 2014 yılında dünya elma ihracatının değer bazında %60'dan fazlası ABD, Çin, Şili, İtalya ve Fransa tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu ülkelerin her birinin dünya elma ihracatındaki payı %10 ve üzerindedir.

Ülkelerin en önemli alıcıları incelendiğinde, coğrafi konumun ön plana çıktığı görülmektedir. Genel olarak her ihracatçı için en önemli ilk iki ithalatçı yakın coğrafyada yer almaktadır.

Tablo 14: Dünyanın İlk 5 Elma İhracatçısından İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı*
ABD	1.088.369	14%	1.027.008	Meksika %26,7, Kanada %17,1, Hindistan %10, Tayvan %7,6 BAE %5.1
Çin	1.027.637	14%	1.032.167	Tayland %16,2, Vietnam %12, Bangladeş %9,4, Filipinler % 9,2 Rusya %8.2
İtalya	975.630	13%	960.742	Almanya %28,6, Mısır %10,3, İspanya %7,3, Suudi Arabistan %5,5, Cezayir %4,5
Şili	822.347	11%	591.452	ABD %15,2, Kolombiya %10,9, Tayvan %9, Hollanda %7,2, S. Arabistan %6
Fransa	719.954	10%	617.962	İngiltere %24,2, İspanya %12,15, Almanya %10.5, Cezayir %6,3, Belçika %8,2
5 ülke toplamı	4.633.937	62%	4.229.331	

*En çok ihracat yapan ilk beş ülkede değişiklik olmadığı için ülke bazında 2015 yılı pazarları esas alınmıştır.

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

C. Dünya Armut İhracatı (GTİP 080830)

Hollanda **434,8** milyon dolarlık 2014 yılı ihracatı ile dünyanın en büyük armut ihracatçısı konumunda iken 2015 yılında Çin 445,6 milyon dolarlık ihracatı ile dünyanın en büyük ihracatçısı olmuştur.

İkinci sıradaki ABD **379,4 milyon** dolarlık ihracat değerine sahiptir. Armut ihracatında Türkiye 12,7 milyon dolarlık ihracat değeri ile dünyada 18. sıradadır.

Çin, Belçika ve ABD 350,6 ve 282,3 ve 226,3 milyon dolarlık ihracat tutarları ile ilk beş ihracatçı arasında yer alan ülkelerdir. İlk beş ihracatçıyı takiben İtalya 214,7 milyon dolarlık ihracat ile altıncı sıraya sahiptir. G. Afrika Şili İspanya ve Portekiz ise 200 ila 100 milyon doların arasında ihracat değerlerine sahip ancak ilk on dünya ihracatçısı arasında yer alan ülkelerdir.

Tablo 15: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Armut İhracatçı Ülkesi, 2012-2015/ 1.000 ABD Doları

İhracatçılar	2012	2013	2014	2015
Dünya	2.539.740	2.871.397	2.776.586	2.489.364
Hollanda	371.101	441.028	434.828	332.319
Arjantin	363.715	422.066	379.347	283077
Çin	325.136	361.737	350.673	445.561

Belçika	264.600	343.871	282.323	248.681
ABD	215.783	226.033	226257	198349
5 ülke toplamı	4.080.075	4.666.132	4.450.014	1.507.987
İtalya	215.230	192.926	214.709	176.800
G. Afrika	161.894	191.871	190.246	17.1096
Şili	140.485	168.062	135.591	141.149
İspanya	117.689	123.809	118.970	95.596
Portekiz	94.600	90.081	118.576	96.497
10 ülke toplamı	2.270.233	2.561.484	2.451.520	2.189.125

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş armut ihracatçısı ülke, değer bazında, toplam dünya ihracatının %88,3'nü gerçekleştirmektedir. Hollanda toplam dünya ihracatının %15,7'sini, Arjantin %13,7'sini, Çin ve Belçika ise %12,6 ve 10,2'sini gerçekleştirmektedir.

Türkiye küresel armut pazarında %0,5'lik ihracat paylarına sahiptir. Şili, İspanya ve Portekiz ve takip eden ülkelerin dünya kiraz ihracatında payları (değer bazında) %5 ve altındadır.

2014 yılında küresel armut ihracatının %3 küçüldüğü görülmektedir. 2015 yılında Hollanda ve Arjantin'in ihracatı sırasıyla % 23,6 ve 25,4 oranında küçülmüştür. Buna Karşılık Çin'in ihracatı 27,1 büyümüştür. İlk on ülke arasında Şili'nin ihracatı da %4,1 artmıştır. Türkiye'nin değer bazında ihracatı da 2013-2014 arasında %6 artmıştır. 2015 yılında ise %11,7'lik azalma kaydedilmiştir.

Miktar bazında dünyanın ilk sıradaki armut ihracatçısı 424.442 ton 2014 yılı ihracatı ile Hollanda'dır. 409.364 ton ile Arjantin ikinci sırada, Türkiye 16.431 ton ile 17. sıradadır. 2015 yılında Hollanda 279.884 ton ihracat ile Çin Belçika ve Arjantin'in ardında kalarak 4. Sıraya düşmüştür. 2015 yılında Litvanya ve Belarus da 100 bin tonun üstünde ihracat yapan 12 ülke arasına girmiştir.

Tablo 16: Dünyanın ilk 10 Armut İhracatçısı Ülke (Miktar Bazında), 2012-2015 (Yıl/Ton)

İhracatçılar	2012	2013	2014	2015
Dünya	2.595.442	2.534.435	2.819.922	2.744.469
Hollanda	354.327	300.432	425.442	279.884
Arjantin	394.894	442.281	409.364	333.090
Belçika	280.422	268.259	329.144	313.084
Çin	409.539	381.374	297.260	374.358
Güney Afrika	189.613	206.438	207.284	205.199
5 ülke toplamı	1.628.795	1.598.784	1.668.494	1.505.615
ABD	196.619	197.902	197.838	174.776
İtalya	177.793	122.690	173.864	149.199

Portekiz	94.709	82.187	140.582	122.345
İspanya	121.103	119.392	129.081	108.085
Şili	133.974	143.238	116.793	143.770
10 ülke toplamı	2.352.993	2.264.193	2.426.652	2.203.790

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2014 yılı itibariyle dünya armut ihracatının değer bazında %60.3`ünü Hollanda ,Arjantin, Çin, Belçika ve ABD gerçekleştirmektedir. İlk on ülke ise küresel ihracatın %88,`üne sahiptir.

Tablo 17: Dünyanın İlk 5 Armut İhracatçısı Ülkeden İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı*
Hollanda	434.828	15,7%	332.319	Almanya %32,7, İngiltere %15,1 Fransa %8,8, Danimarka 4,1, Polonya %4
Arjantin	379.347	13,7%	283077	Brezilya %37,5, Rusya Fed. %17,8, ABD %15,7, İtalya %7,1, Hollanda %3,2
Çin	350.673	12,6%	445.561	Endonezya %18,3, Vietnam %15,3, Hong Kong %14,5 , Malezya %10,7, Tayland %10,4
Belçika	282.323	10,2%	248.681	Endonezya %18,3, Vietnam %15,3, Hong Kong %14,5 , Malezya %10,7, Tayland %10,4
ABD	226.257	8,1%	198.349	Meksika %49,2, Kanada %33,3 BAE %4,2, Çin %2,2, Suudi Arabistan %2,1
5 ülke toplamı	1.673.428	60,3%	1507.987	

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

E. Dünya Kayısı İhracatı (GTİP 080910)

Dünyanın değer bazında en çok kayısı ihracatı yapan ülkesi Fransa`dır. Fransa 2014 yılı itibariyle yaklaşık 120 milyon dolarlık ihracat yapmıştır. Bu ülkeyi yakından takip eden İspanya için bu rakam 110 milyon dolardır.

Üçüncü sırada bulunan İtalya 2014 yılında 45 milyon dolarlık ihracat yapmıştır. İlk beş kayısı ihracatçısı ülke arasında 4. olan Türkiye ve 5. olan Özbekistan yaklaşık 27`şer milyon dolarlık ihracat değerlerine sahiptir.

Yunanistan değer bazında 21 milyon dolarlık ihracat değerine sahiptir. Takip eden dört ülke; ABD, Ürdün, Hollanda ve Belçika ilk beş sıradaki ülkelere göre kısıtlı ihracat değerlerine sahip olsalar da kayısı ihracatçısı ülkeler arasında ilk onda yer almışlardır.

2015 yılında İspanya dünya kayısı ihracatında Fransayı geçerek lider konumuna gelmiştir. Genel olarak ilk on ülkenin ihracat değerinde düşme görülmektedir. 2014 yılında 5. sırada yer alan Özbekistan ihracat değerine ilişkin henüz bilgi bulunmamaktadır. Türkiye 2015 yılında 4. Sıradaki yerini korumaktadır.

Tablo 18: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Kayısı İhracatçısı Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	404.979	442.112	535.501	480.402	429.161
Fransa	106.566	108.006	112.394	119.863	94.964
İspanya	55.829	69.893	122.813	110.157	128.171
İtalya	36.832	47.043	36.877	45.153	42.235
Türkiye	28.936	41.613	42.391	27.420	39.236
Özbekistan	35.638	17.616	62.014	27.250	11.076
5 ülke toplamı	263.801	284.171	376.489	329.843	304.606
Yunanistan	19.539	25.103	22.029	21.442	11.705
ABD	13.108	15.668	16.078	14.797	11.789
Hollanda	9.581	11.038	11.439	11.870	6.454
Ürdün	5.199	9.724	12.428	10.458	17.045
Belçika	6.069	7.354	7.134	9.085	7.429
10 ülke toplamı	317.297	353.058	445.597	397.495	359.028

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş ülke dünya kayısı ihracatının 2012 yılına kadar %60'dan fazlasını, 2013, 2014 yıllarında ise %70'ini gerçekleştirmiştir. Bu oransal artış İspanya'nın 2013'ten itibaren artan ihracatından kaynaklanıyor gibi görünmektedir.

Türkiye'nin dünya ihracat payı 2012'de 2 puan artmış ancak bu trend devam etmemiştir. 2014 yılı itibarıyla Türkiye'nin dünya kayısı ihracatında payı, Özbekistan'la beraber, %6'dır. Takip eden beş ülkenin ihracat payları 2014 yılı itibarıyla %5 ve altındadır.

Miktar bazında dünya kayısı ihracatına bakıldığında, lider konumdaki beş ülkenin değişmediği görülmektedir. Lider konumdaki Fransa 2014 yılında 64 bin ton kayısı ihraç etmiştir. İspanya'nın dünyaya kayısı ihracatı aynı dönemde 57 bin tondur. Özbekistan ve Türkiye 26 bin ton civarı; İtalya 25 bin ton 2014 ihracatı kaydetmiştir. Türkiye'nin kayısı ihracatı 2013 yılında 41 bin ton iken bu rakam 2014'te 27 bin tona düşmüştür. 2015 yılında İspanya miktar olarak da Fransa'nın önüne geçerek yaklaşık 80 milyon ton ihracat yapmıştır. 2015 yılında Türkiye'nin ihracat miktarı yaklaşık 2 kat artarak 55 bin ton'a ulaşmıştır.

Tablo 19: Dünyanın ilk 10 Sıradaki Kayısı İhracatçısı Ülke, Miktar Bazında 2011-2015 (Yıl/Ton)

İhracatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	262.687	330.532	351.585	304.700	305.901
Fransa	48.650	58.634	45.335	64.201	52.539
İspanya	31.439	42.135	61.764	56.765	79.893
Özbekistan	26.629	14.262	59.437	26.893	5.052
Türkiye	28.489	56.302	41.543	26.692	55.337
İtalya	19.909	31.441	15.643	25.329	24.597
5 ülke toplamı	155.116	202.774	223.722	199.880	212.366
Yunanistan	15.723	25.883	15.945	16.956	10.028
Kırgızistan	13.567	18.469	13.987	8.646	1.936
Sırbistan	3.309	1.976	1.859	7.737	1.519
ABD	6.499	7.647	7.966	6.989	5.689
Tunus	2.337	2.725	3.684	6.426	386
10 ülke toplamı	459.238	590.006	618.748	551.334	229.602

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Dünya kayısı ihracatının değer bazında %70`ini Fransa, İspanya, İtalya, Türkiye ve Özbekistan gerçekleştirilmektedir. Bu ülkelerden Fransa ve İspanya dünya kayısı ihracatında %20`nin üzerinde, İtalya %10, Türkiye ve Özbekistan %6`şar oranda pazar payına sahiptir.

Ülkelerin en önemli alıcıları incelendiğinde, coğrafi konumun ön plana çıktığı görülmektedir. İstisnasız her ihracatçı ülke için en önemli ilk iki ithalatçı ülke yakın coğrafyada yer almaktadır. Almanya ilk üç sıradaki ihracatçı için en önemli alıcıdır. Bu ülkelerin herbirinin %40`tan fazla ihracatı bu ülkeye yapılmaktadır.

Almanya %23`lük ithalat oranı ile Türkiye için de önemli bir alıcıdır. Benzer şekilde Rusya Türkiye kayısı ihracatının %46`sını almaktadır.

Coğrafi yakınlık kriteri Özbekistan için de geçerlidir. Bu ülke için sayısal veri bulunmamakla birlikte neredeyse tüm ithalatçıları yakın coğrafyasındadır.

Tablo 20: Dünyanın İlk 5 Kayısı İhracatçısından İthalat Yapan İlk 5 Ülke

İhracatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı	Değer Bazında 2014 Yılı İhracat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İhracatı	İhracat Yapılan İlk Beş Ülke
Fransa	119.863	25%	94.964	Almanya %42,5, İsviçre %18,5, İtalya 511,2, Belçika %10,7, İngiltere %4,2
İspanya	110.157	23%	128.171	Almanya %25,7 Fransa %19,7, İtalya 19,3, İngiltere %9,6, Hollanda %4,3
İtalya	45.165	10%	42.235	Almanya %47,5 Avusturya %18,5, Çek Cum. %4,4, Hırvatistan %4,1, İsviçre 4,1.
Türkiye	27.420	6%	39.236	Rusya Fed. %56, Almanya %16,9, Irak 12,9, S. Arabistan %4, Romanya %1,7
Özbekistan *	27.180/ 2014 Özbekistan ağırlıklı olarak Rusya Fed. Avusturya ve Belarus'a ihracat yapmıştır.	6%	(Yunanistan)*** 1.1705	Almanya 30,8, Çek Cum 15,9, Romanya %9,7, Latviya %6,7, Bulgaristan %6.
5 ülke toplamı	329.785	70%	316.311	

*** 6. sıradaki Yunanistan da incelenmiştir. Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Sektörde Küresel İthalatta İlk On Ülke

A. Genel Olarak Dünya "Elma, Armut, Kayısı" İthalatı

2014 yılında resmi rakamlara göre Dünyada değer bazında en çok "elma, kayısı, armut" İthalatı yapan ülke Rusya Federasyonu'dur. Rusya Fed.2010 yılında 831,3 milyon dolarlık ihracat yaparken bu tutar 2014 yılında 1 milyon dolara yükselmiş, 2015 yılında 567,5 milyon dolara inmiştir. 2015 yılında Rusya küme ürünleri ticaretinde İngiltereden sonra 3. Sıraya gerilemiştir.

Bu ülkeyi değer bazında 958,8 milyon dolarlık ithalat ile Almanya izlemiştir. Benzer olarak Almanya'nın ithalatı da 2015 yılında 813 milyon dolara düşmüş, fakat Almanya 2015 yılında en çok ihracat yapan ülkeler arasında 1. Sıraya çıkmıştır.2015 yılındaki en büyük 5 ihracatçı ülke Almanya, İngiltere, Rusya Federasyonu, Belarus, ABD şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 21: Dünyada Değer Bazında En Yüksek "Elma, Kayısı, Armut" İthalatı Yapan İlk On Ülke, Bin Dolar

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	7.544.574	10.354.771	1.1796.562	11.216.188	10.455.507
Rusya Fed.	831.324	1.311.558	1.247.349	1.021.295	567.505
Almanya	761.923	909.173	1.086.291	958.769	813.882
İngiltere	532.250	699.504	803.385	728.456	639.858
Hollanda	353.403	528.937	728.065	561.706	390.996
Meksika	214.696	346.204	456.475	390.603	377.693

ABD	135.890	240.621	327.903	363.747	395.071
Kanada	210.710	341.166	386.155	360.697	302.169
Belarus	53.195	83.207	113.126	323.727	593.201
Brezilya	85.057	285.036	292.082	313.112	226.366
Mısır	135.554	234.444	223.358	309.125	159.220
10 Ülke Toplamı	3.314.002	4.979.850	5.664.189	5.331.237	4.306.741

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye 2014 yılı itibariyle dünyanın 127. sıradaki "elma, kayısı, armut" ithalatçısıdır. 2011 yılında 5,4 milyon dolar olan ithalatı 2015 itibariyle 1,2 milyon dolar olmuştur.

Tablo 22: Türkiye'nin Dünya "Elma, Kayısı, Armut" İthalatı, 2010-2014 /1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	5.390	3.833	2.210	2.877	1.181

Dünyada, değer bazında, en yüksek "elma, kayısı, armut" ithalatı yapan ilk on ülke, 2014 yılı itibariyle toplam dünya ithalatının %47,5'ini gerçekleştirmektedir. Bu ülkeler arasında Rusya Federasyonu %9,1, Almanya % İngiltere %6,5 ile lider konumdadır. Hollanda ve Meksika %5 ve %3,5'lik oranla dünya ithalat payları ile ilk beş ithalatçı ülkeyi oluşturmaktadırlar.

2015 yılında ise bir önceki yıl lider ülke olan Rusya Fed'in ithalatında %44,4 oranında bir azalma görülmektedir. Aynı şekilde Almanya %15,1, İngiltere %12,2, Hollanda %30,4 ve Meksika %3,3 ithalat azalışı yaşamıştır. 2015 yılında Dünya ithalatında Almanya 1. İngiltere 2. Belarus 3. Rusya ise 4. Sıraya yerleşmiştir. 2015 yılında Rusya Fed. İthalatının bir bölümünün Belarus üzerinden yapıldığı düşünülebilir.

Son beş yıllık ithalat paylarına bakıldığında ilk 10 Ülkenin dünya ithalatındaki payı 2010 yılında %43,4 iken 2015 yılında %47,5 olmuştur. Son dönemdeki en büyük ithalat payına 2012 yılında ulaşılmıştır. Söz konu ülkelerin son beş yılda oransal olarak ithalat düşmüştür. En önemli düşüş Rusya Fed.'nunda görülmüştür. Rusya Fed 2012 yılındaki payı %12,7 iken 2014 payı %9,1 olmuştur.

B. Dünya Elma İthalatı (GTİP 080810)

2014 yılı itibariyle dünyanın değer bazında en büyük ithalatçısı Rusya'dır. Rusya 2013 yılında 789 milyon dolar, 2014 yılında 620 milyon dolar elma ithal etmiştir.

Bu ülkeyi 5594 milyon dolarlık 2014 yılı ithalatı ile Almanya izlemektedir. Üçüncü sırada bulunan İngiltere 541 milyon dolar 2014 yılı ithalatı ile değer bazında yıllık 500 milyon dolar üzeri ithalat yapan 4. ülke olmuştur.

Hollanda ve Mısır sırasıyla 350 ve 308 milyon dolar taze elma ithalatı yapan iki ülkedir. Takip eden ülkelerin değer bazında ithalat tutarları 300 milyon doların altındadır.

Dünyanın en büyük elma ihracatçısı olan ABD, 241 milyon dolarlık 2014 yılı ithalatı ile aynı zamanda önemli bir alıcıdır.

2015 yılında ise 492 milyon dolar ithalat ile Almanya 1., 480 milyon dolar ile İngiltere 2., 440 milyon dolar ile daha önce ilk "on"da yer almayan Belarus 3., 381 milyon dolar ile Rusya Fed. 4., 280 milyon dolar ile Meksika 5. ve 243, 5 milyon dolar ile ABD 6. Büyük ithalatçı olmuştur. Yine daha önce ilk on içinde yer almayan Tayland'ın da 2015 yılındaki 230 milyon dolarlık ithalatı dikkat çekicidir.

Tablo 23: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Elma İthalatçısı Ülkesi,2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	7112802	7391543	8358277	7895551	7469787
Rusya Fed.	756954	796600	789444	620811	380688
Almanya	666294	597340	709113	594438	492109
İngiltere	517280	548714	611366	540475	480425
Hollanda	335879	321026	459793	350330	233018
Mısır	134102	232811	221315	308069	158045
Meksika	213259	291284	344048	277467	279849
Kanada	200436	235756	277878	250277	199225
Tayvan	144415	163965	202860	245600	238701
ABD	133108	163608	216754	240907	243503
Hindistan	185571	196117	211524	234376	212278
10 ülke toplamı	3287298	3547221	4044095	3662750	2759796

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye, değer bazında 2,7 milyon dolar 2014 yılı ithalatı ile dünya ithalatçıları arasında 117. sıradadır. 2011 yılında 5 milyon doları aşan elma ithalatı takip eden yıllarda kademeli olarak azalarak 2014'te tekrar 2010 yılı seviyelerine dönmüştür.

2015 yılında ise bir önceki yıla göre %59,5 oranında azalarak 1,1 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Değer Bazında Türkiye'nin Dünya Elma İthalatı, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	5.383	3.144	2.067	2.733	1.107

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Dünya taze elma ihracatının yarıdan fazlasını ilk beş ihracatçı gerçekleştirmekte iken, ithalatta ilk on alıcı tüm dünya ithalatının ancak %46'sını (2014) gerçekleştirmektedir. Bu oran 2013 yılında en yüksek seviyesi olan %49'a yükselmiş olsa da artış trendi devam etmemiş ve 2014'te önceki yıllardaki seviyesine gerilemiştir. İthalatçı sayısının çok, ihracatçı sayısının az olması ihracatçılara fiyat üzerinde kontrol fırsatı vermesi açısından olumludur.

En büyük ithalatçı olan Rusya, 2014 yılında, değer bazında tüm dünya elma alımlarının %8'ini gerçekleştirmiştir. Almanya ve İngiltere'nin dünya alımlarındaki payları %7 `şerdir. Hollanda, Mısır, ABD ve Meksika %4`er; Kanada, Taipei ve Hindistan %3`er dünya ithalat paylarına sahiptir.

Son beş yıllık ithalat oranlarına bakıldığında, yıllar içinde ithalat paylarının sınırlı dalgalanmalar haricinde değişmediği ve ithalatçı ülkelerin sıralamalarını korudukları görülmektedir.

Miktar bazında en çok taze elma ithalatını 1 milyon ton üzerinde 2014 alımı ile Rusya gerçekleştirmiştir. Takip eden Almanya ancak 637 bin ton ile Rusya'nın hayli gerisindedir. Değer bazında alımları birbirine çok yakın olmasına rağmen miktar bazında Rusya'nın çok daha fazla alım yapıyor olması, daha avantajlı fiyatlarla ithalat yaptığını göstermektedir.

Benzer şekilde, Belarus ve İspanya değer bazında ilk on ithalatçı listesinde yer almaz iken miktar bazında sırasıyla 4. ve 7. dünya ithalatçılarıdır. Bu durum avantajlı fiyatlarla ithalat yaptıklarının göstergesidir. Belarus 415 bin ton, İspanya 247 bin ton 2014 yılı taze elma ithalatı yapmıştır.

2015 yılında Rusya'nın ithalatı 1. Sırada kalmaya devam etmekle birlikte miktar olarak düşmüştür. Belarus ise 2015 yılında ikinci sıraya yükselmiştir.

Tablo 25: Dünyanın ilk 10 Sıradaki Elma İthalatçısı Ülke, Miktar Bazında 2011-2015 (Yıl/Ton)

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	8178035	8351692	8606544	8490822	9219605
Rusya Fed.	1157724	1278555	1352347	1049872	873719
Almanya	663650	614362	704768	637833	641881
İngiltere	464612	476525	479540	446026	413416
Belarus	100486	145674	180494	414655	731119
Hollanda	326229	336218	353546	358498	219732
Irak	184011	54940	58245	266973	96900
İspanya	244800	223047	239415	247167	232262
Meksika	198481	235893	274978	235502	306402
Kanada	198618	202609	233596	222140	212337
ABD	147789	183453	198746	207994	153277
10 ülke toplamı	3686400	3751276	4075675	4086660	3784145

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Taze elma ithalatçısı ülkeler ağırlıklı olarak kendilerine yakın ülkelere alım yapmaktadırlar. Bunun bir istisnası 3. sıradaki ithalatçı olan İngilteredir. İngiltere alımlarının %22,1'ini Güney Afrika'dan, %15,6'sini Yeni Zelanda'dan, %7,3'ünü Şili'den yapmaktadır. Fransa %26,1 ile en büyük ihracatçısıdır.

2015 yılında Rusya alımlarının %29,3'ünü Belarus'tan, %18,1'ini Sırbistan'dan yapmaktadır. 13,6'sını Moldova ve 5,6'sını Azerbaycan'dan yapmıştır. Rusya'nın, coğrafi olarak daha yakın olan Türkiye'den ithalatı ilk beş ülke arasında değildir.

Almanya ithalatını coğrafi olarak yakın ülkelere gerçekleştirmektedir ancak yine Türkiye ilk beş ihracatçısı arasında değildir. Almanya alımlarının %44'ünü İtalya'dan, %19,1'ini Hollanda'dan %12,8'ini Belçika'dan yapmaktadır. Meksika alımlarının neredeyse tamamını (% 98,2) ABD'den gerçekleştirmektedir. Şili ve Yeni Zelanda "uzak" pazarlara ihracat yapmaları ile dikkat çeken iki önemli rakip ülkedir.

Tablo 26: Dünyanın İlk 5 Elma İthalatçısına İhracat Yapan İlk 5 Ülke

İthalatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İthalatı	Değer Bazında 2014 Yılı İthalat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke 2015
Rusya Fed	620811	7,9%	380688	Belarus %29,3 Sırbistan %18,1, Çin %13,6, Moldova %5,6, Azerbaycan %4,4
Almanya	594438	7,5%	492109	İtalya %43,7, Hollanda %19,1, Fransa %12,8, Belçika %9, Avusturya %4,2
İngiltere	540475	6,8%	480425	Fransa %26,1, Güney Afrika %22,1, Yeni Zelanda %15,6, Şili %7,3, İtalya %8,8
Hollanda	350330	4,4%	233018	Şili %29,2, Yeni Zelanda %20,1, Fransa %11,1, Belçika %8,7, G. Afrika %8,4
Mısır	308069	3,9%		(2014) İtalya %42, Yunanistan %19, Suriye %13, Lübnan %9, Avusturya %4
Meksika	277467	3,5%	279849	ABD %98,2 Şili %0,7, Yeni Zelanda %0,7, Kanada %0,2,
Kanada	250277	3,2%	199225	ABD %81,4, Şili %6,9,y. Zelanda 6,3,Arjantin %1,5, Çin %1,1
Tayvan	245600	3,1%	238701	ABD %31, Japonya %30, Şili %19,5, Y. Zelanda %14,8, G. Afrika %2,5
ABD	240907	3,1%	243503	Şili %46,6, Yeni Zelanda %29,7, Kanada %14,2, Arjantin %9,1,İtalya%0,1
Hindistan	234376	3,0%	212278	ABD %54,3, Çin %14,2, Şili %10,5, Y. Zelanda %9, İtalya 5,6
Belarus*	216853	2,7%	439472	Polonya %25,5, Makedonya %11,7, G. Afrika %11,6, Brezilya %7,8, Moldova %7,2
10 ülke toplamı	3879603	49,1%	3199268**	

*Belarus 2015 yılında ilk on ülke arasına girmiştir.

** Mısır hariç toplam

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

C. Dünya Armut İthalatı (GTİP 080929)

2014 yılında Rusya Federasyonu değer bazında en yüksek armut ithal eden ülkedir. 2014 yılı alımları 355,3 milyon dolardır ve dünya armut ithalatının %12'sine tekabül etmektedir. Takip eden Almanya 240 milyon dolar ile dünya ithalatında %8,6 paya sahiptir. Brezilya, Hollanda ve İngiltere ilk beş ithalatçı arasındadır ve Fransa, İtalya ve ABD'nin 2014 alımları değer bazında 150 milyon doların altındadır.

2015 yılında Almanya 212,7 milyon dolar armut ithalatı ile 2. Sıraya yükselmiştir. Brezilya 159,3 milyon dolar ile 2. Rusya Fed. İse 150 milyon dolar ile 3. Sırada yer almaktadır. İlk 3 ülkeyi ABD, Belarus ve

Hollanda takip etmektedir. 2015 yılında ABD'nin armut ithalatı % 24, Belarus'un ithalatı ise %44 artmıştır.

Tablo 27: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Armut İthalatçısı Ülkesi, 2012-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2012	2013	2014	2015
Dünya	2485085	2869821	2794884	2545614
Rusya Fed.	441176	387046	355252	150473
Almanya	206466	242550	240122	212648
Brezilya	223610	196301	200726	159263
Hollanda	183968	245119	189526	148527
İngiltere	135100	172338	160706	139507
Fransa	142907	177415	127540	109661
İtalya	101451	135152	121764	100135
ABD	73807	109909	121114	149982
Meksika	52529	109709	110163	95679
Belarus	13674	23495	101119	145467
10 ülke toplamı	1574688	1799034	1728032	1411342

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye 2012 yılında 634 bin dolarlık armut ithalatı yapmıştır. 143 bin dolarlık 2014 yılı ithalatı ile dünyanın 127. sıradaki armut ithalatçısıdır. 2015 yılı ithalatı ise 61 bin dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 28: Değer Bazında Türkiye'nin Dünya Armut İthalatı, 2012-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2012	2013	2014	2015
Türkiye	634	142	143	61

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş sıradaki ithalatçı, dünya armut ithalatının % 41'ini gerçekleştirmektedir. Bu oran 2012 yılında %48, 2013'te %43,3 olmuş ve 2014'te %41'düşmüştür. Benzer şekilde ilk on ithalatçı ülkenin toplam payı da son üç yıl içinde düşmüştür. 2014 yılında Belarus'un payındaki artış dikkat çekicidir.

2015 yılında Rusya Fed. 254 bin ton ile en yüksek ithalatı yapmış. Brezilya 179 bin ton ile izlemiş, Belarus ise miktar bazında en çok ithalat yapan 3. Ülke olmuştur. 2014 yılında En büyük armut ithalatçısı olan Rusya Fed. 2015 yılında 3. Sıraya gerilemiştir. Alımlarının önemli bölümünü Arjantin ve Belarus'tan yapmaktadır. Takip eden Almanya 2015 yılında birinci sıraya yükselmiştir. Alımlarının büyük miktarını İtalya ve Hollandadan yapmaktadır.

Brezilya 2015 yılında 2. Sıraya yükselmiştir. Alımlarının çoğunluğunu Arjantin ve Portekiz'den yapmaktadır. 4. sıradaki Hollanda 5. Sıraya gerilemiştir. Armut ithalatının çoğunluğunu G. Afrika ve Şili'den yapmaktadır.

2015 yılında armut ithalatını önemli ölçüde arttıran Belarus da 6. Sıradaki ithalatçı olarak ayrıca değerlendirilmiştir. Belarus çoğunlukla G. Afrika, Fas ve Makedonya'dan ithalat yapmaktadır.

Tablo 29: Dünyanın İlk 5 Armut İthalatçısına İhracat Yapan İlk 5 Ülke

İthalatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İthalatı	Değer Bazında 2014 Yılı İthalat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke 2015 Yılı
Rusya Fed	355252	12,7%	150473	Arjantin %43,2, Belarus %13,4 Çin %12,6, G. Afrika %10,9, Şili % (Türkiye%2,7)
Almanya	240122	8,6%	212648	İtalya %40,8, Hollanda %31,2, Belçika %7,1, İspanya %6,2, G. Afrika %4,9 (Türkiye%0,1)
Brezilya	200726	7,2%	159263	Arjantin %66,5 Portekiz %23,4 İspanya %4,8, Şili %2,7, ABD%2,1
Hollanda	189526	6,8%	148527	G.Afrika 39,3, Şili %29,6, Arjantin %18,3, Çin %4,6 Belçika %3,9
İngiltere	160706	5,8%	139507	Hollanda %43,6, Belçika %19, G. Afrika %12, Portekiz %7,7,Almanya %4,2 (Türkiye%0,2)
5 ülke toplamı	1146332	41%	810418	
Belarus	101119	3,6%	145467	G. Afrika %15,7, Fas %11, Makedonya %8,9 Sırbistan %8,7 Brezilya %7,4, (Türkiye %4,5)

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

E.Dünya Kayısı İthalatı (GTİP 080910)

2015 yılında 109 milyon dolar ile Almanya ithalatta 1. Ülkedir, İtalya 43,7 milyon dolar ithalat değeri ile 2. Sıraya yükselirken, Rusya Fed. ve Fransa 36 milyon dolar değerinde ithalat gerçekleştirmiştir. Holanda'nın ithalatında ise bir önceki yıla göre önemli bir azalma gerçekleşmiştir (%56,8).

Tablo 30: Değer Bazında Dünyanın İlk 10 Kayısı İthalatçısı Ülkesi, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	431772	478143	568464	525753	440106
Almanya	95629	105367	134628	124209	109125
Rusya Fed.	74370	73782	70859	45232	36344
İtalya	38446	27584	46580	41256	43678
Fransa	18820	26721	44888	35716	36150
Kazakistan	13782	20467	52769	33571	12791
İngiltere	14970	15690	19681	27275	19926
Hollanda	17524	23943	23153	21850	9451
İsviçre	16654	19166	23369	20781	24322
Belçika	15112	17568	18943	19173	15882
Avusturya	18918	18745	20627	18407	22284

10 ülke toplamı	324225	349033	455497	387470	317162*
------------------------	--------	--------	--------	--------	---------

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye eğer bazında 1.000 ABD dolarlık 2014 ithalatı ile dünyanın 142. sıradaki kayısı ithalatçısıdır ancak ithalat tutarı yok sayılabilecek kadar azdır. 2015 yılı ithalatı ise 13 bin dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 31: Değer Bazında Türkiye'nin Dünya Kayısı İthalatı, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye	7	55	1	1	13

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş ithalatçı, değer bazında toplam dünya ithalatının %53,3'ünü gerçekleştirmektedir. Bu oran son beş yıllık dönemde hep %50'nin üzerinde kalmış, 2013'te %61,5'e ulaşmış ancak 2014'te tekrar %53,3'e gerilemiştir.

Almanya değer bazında dünya kayısı ithalatının %23,6'sını gerçekleştirmektedir. Rusya'nın %8,6, İtalya'nın %7,8, Fransa ve Kazakistan'ın yaklaşık %7'şer dünya ithalat payları bulunmaktadır.

İkinci beş ithalatçının dünya ithalatındaki payları %5-%4 civarındadır. İlk on ülke toplam dünya ithalatının %73,7'sini gerçekleştirmiştir.

Miktar bazında ithalat rakamları incelendiğinde ilk on ülkenin kendi aralarında sıralamaları değişse de ithalat liderliklerini korudukları görülmektedir. Miktar bazında sıralamanın değer bazında sıralamadan farklı olmasının sebebi ülkelerin alım yaptıkları birim fiyatlar arasındaki farklılıklardır.

Değer bazında olduğu gibi, miktar bazında ithalatında lideri Almanya'dır. Almanya 60,8 bin ton 2014 yılı ithalatı gerçekleştirmiştir.

Değer bazında 5. sırada yer alan Kazakistan, miktar bazında ithalatta 2. sıradadır. Bu durum Kazakistan'ın daha fazla miktarda kayısıyı daha ucuza ithal ettiğini göstermektedir. İsviçre ise daha pahalı alımlar yapmaktadır. Bu ülkeler dışında kalan sekiz ülkenin sıralamaları değişmemiştir yani ithalat miktarları ile ithalat değerleri (ve dolayısıyla alım yaptıkları fiyatlar) dengelidir.

2015 yılında Almanya yine miktar bazında lider durumundadır. Kazakistanın ithalatına ilişkin henüz veri bulunmamaktadır. 43 bin ton ile Rusya Fed. 3. 32 bin ton ile İtalya 4. Sırada yer almaktadır

Tablo 32: Dünyanın ilk 10 Sıradaki Kayısı İthalatçısı Ülke, Miktar Bazında 2011-2015 (Yıl/Ton)

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	272558	330927	442595	317210	298298
Almanya	44280	56773	57201	60812	59197
Kazakistan	17682	25711	58015	37447	7813
Rusya Fed.	61915	67198	68004	36525	43203
İtalya	23834	21003	26342	28150	32204
Fransa	10765	15701	21394	17679	20315

Hollanda	7184	9435	7583	10340	5264
İngiltere	5430	6674	7118	9961	8596
Avusturya	8752	9898	9009	8653	11521
Belçika	6001	7999	6722	7976	7035
İsviçre	5844	7865	7859	7621	9421
10 ülke toplamı	175.305	194.056	230.283	271.214	222.492*

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

İlk beş ithalatçıya kayısı satan ülkelere bakıldığında, kümenin diğer ürünleri gibi kayısıda da coğrafi konumun önem taşıdığı görülmektedir.

Almanya ithalatının %37'sini Fransa'dan, %27'sini İspanya'dan ve %32'sini İtalya'dan yapmaktadır. Lider kayısı ithalatçısı konumunda olan bu ülkenin ilk beş ihracatçısı arasında, coğrafi yakınlık ve yüksek hacimde dış ticaret aktivitesine rağmen Türkiye bulunmamaktadır.

2015 yılında Rusya alımlarının % 80'sini Türkiye'den yapmıştır. İtalya alımlarının neredeyse tamamını İspanya (%61,5) ve Fransa'dan (%31) gerçekleştirmektedir.

2014 yılında Kazakistan'ın ithalatında %80'lik bir oran ile Özbekistan başı çekmektedir. Ayrıca Kazakistan hatırı sayılır oranlarda "re-import" yapmaktadır. Fransa'nın ithalatında %80,6'lık bir oran ile İspanya yer almaktadır. Türkiye'nin 2014 yılındaki Kazakistan'a %0,1 gibi yok sayılabilecek bir miktarda ihracatı olması ve Rusya'ya yaptığı ihracat dışında ilk beş alıcıya kayısı ithalatı oldukça sınırlıdır.

Tablo 33: Dünyanın İlk 5 Kayısı İthalatçısına İhracat Yapan İlk 5 Ülke

İthalatçılar	Değer Bazında 2014 Yılı İthalatı	Değer Bazında 2014 Yılı İthalat Payı	Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı	İthalat Yapılan İlk Beş Ülke 2015
Almanya	122.077	24%	109125	Fransa %37,4 , İspanya %31,9, İtalya %18,1, Yunanistan %3,4, Türkiye %2,7
Rusya	45.235	9%	36344	Türkiye %80, Ermenistan %8,6, Çin %2,7, Moldova %2,4, Belarus %2,1
İtalya	41.204	8%	43678	İspanya %61,5, Fransa %31,1, Almanya %4,5, Yunanistan %0,9
Fransa	35.716	7%	36150	İspanya %80,6, Belçika %13,7, Almanya %2,7, Hollanda %0,8
Kazakistan	33.571	7%	12791*	Özbekistan %81,6, Kırgızistan %10,6, Çin %4,7, Türkiye %1,1
5 ülke toplamı	277.803	54%	238088	

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016 *Kazakistan 2015 yılında ilk 5 ülke arasında değildir.

Küresel Rekabet Avantajlarının Analizi Ve Değerlendirmesi

Elma Sektörü:

Elma sektörü üretiminde ilk 5'te yer alan ülkeler sırası ile Çin, ABD, Türkiye, Polonya ve İtalya'dır. Bu ülkeler aynı zamanda ihracatta da önemli paya sahiptir ve Türkiye'nin rakipleridir. Elma üretiminde ön plana çıkan Polonya, ABD ve Çin Pazarları değerlendirildiğinde;

Elma üretiminde ilk 5'te yer alan ve önümüzdeki dönemde de üretiminde artış beklenen Polonya'nın Rusya'nın ambargosunun ardından nasıl bir ihracat çeşitliliğine gideceği merak konusudur.

Rusya, Belarus, Ukrayna ve Kazakistan, Polonya'nın geleneksel elma ihracatı yaptığı ülkelerdir. Rusya'ya yapılan ihracat toplam ihracatın yaklaşık %50'sini oluşturmaktadır. Rusya'nın ithalat ambargosu sonrasında ise Kazakistan ve Belarus'a yapılacak olan ihracatın artması beklenmektedir.

Polonyalı ihracatçılar ihracat pazarlarını çeşitlendirmek için çalışmalarda bulunmaktadır. Çin, Hindistan, Vietnam, Körfez ülkeleri ve Kuzey Afrika ülkeleri elma ihracatında hedef pazarlar olabilecek konumdadırlar. Ayrıca Polonya ambargo'nun ardından Kanada pazarına girebilmek için de çalışmalarda bulunmuş ve Kanada hükümeti ve Polonya arasında bu yönde görüşmeler yapılmıştır.

AB bölgesinde Polonya'nın en çok elma ihracatı yaptığı ülke olan Almanya'nın da Rusya'nın AB ülkelerine koyduğu ihracat yasağından etkilenerek Polonya'dan yaptığı ihracatı düşürebileceği ihtimali de söz konusudur. Polonya bu durumda bu pazarları da elinde tutmak için düşük fiyatla üretim avantajını kullanacaktır.

2013 yılsonunda 39,6 milyon ton olarak gerçekleşen Çin elma üretiminin 2014/2015 döneminde %5'lik bir düşüş kaydederek 37,8 milyon tona kadar düşmesi beklenmektedir. Bu düşüşün nedenleri arasında ise Shaanxi ve Gansu Batı bölgelerindeki düşük sıcaklık ve şiddetli yağışın üretimi ve verimliliği olumsuz etkilemesidir.

Amerika'nın elma üretiminde ikinci olmasına rağmen ihracatında birinci olduğu görülmektedir. ABD'nin en çok ihracat yaptığı pazarlar ise Meksika (%24,6), Kanada (%19,2), Tayvan %8.3, Hindistan %6.3, BAE %5.6 olmaktadır. Son dönemde ABD ve Çin ile yapılan serbest ticaret anlaşması neticesinde Çin'in diğer pazarlar arasında rekabet gücünü arttıracakları düşünülmektedir.

Ayrıca AB içinde Danimarka, Latviya Slovakya Slovenya ve İsveç'in yeterli elma üretimi bulunmamaktadır. AB Bölgesindeki en önemli elma üreticileri Fransa İtalya ve yukarıda belirtildiği gibi Polonya'dır. 2015 yılında AB ülkelerinin toplam üretimi 11.849 bin ton olmuştur. Bu rakam bir önceki yıla göre %6'lım bir düşüş ifade etmektedir. En çok üretilen Türler, Gala, Golden Delicious, Idared'dir. 2012-15 Dönemindeki ortalama üretim artışı % 6 olmuştur.

Tablo 34: Dünya Elma Üretiminde ilk 5 ülke ve Payları

Dünya Elma Üretiminde İlk 5 Ülke	Üretim Miktarları (Ton)	Toplam Üretimden Aldıkları Pay
Çin	39.682.618	49,1%
ABD	4.081.608	5,1%
Türkiye	3.128.450	3,9%
Polonya	3.085.074	3,8%
İtalya	2.216.963	2,7%

Kaynak: FAO, Üretim İstatistikleri, 2013

Kayısı Sektörü

2013 yılsonu itibariyle kayısı üretiminde ilk 5 içerisinde giren Türkiye, İran, Özbekistan, Cezayir ve İtalya'dan sadece Türkiye, Özbekistan ve İtalya'nın dünya ihracatında da ilk 5'e girebildiği, İran ve Cezayir'in ise ihracatta ilk 20 içerisinde bile yer bulamaması dikkat çekicidir.

Tablo 35: Dünya Kayısı Üretiminde ilk 5 ülke ve Payları

Dünya Kayısı Üretiminde İlk 5 Ülke	Üretim Miktarları (Ton)	Toplam Üretimden Aldıkları Pay
Türkiye	780.000	19,0%
İran	457.308	11,1%
Özbekistan	430.000	10,5%
Cezayir	319.784	7,8%
İtalya	198.290	4,8%

Kaynak: FAO, Üretim İstatistikleri, 2013

ArmutSektörü

2013 yılsonu itibariyle Dünya Armut üretiminin 69,4'Çin'de yapılmaktadır. Bunu ABD, İtalya Arjantin ve Türkiye izlemektedir. AB'de ise Hırvatistan, Çek Cum., Danimarka, Latviya, Slovenya, Slovakya ve İsveç'in armut üretimi yetersizdir.

AB içindeki en önemli armut üreticileri Belçika, İtalya, Hollanda, Portekiz, İspanya, Fransa ve Romanya'dır. En büyük üretici İtalyadır., Toplam armut üretimi 2.363 bin tondur. 2014-15 döneminde üretimde %3 düşme gerçekleşmiş, ancak 2012-15 dönemindeki üretim artışı %7 olmuştur. En çok Conference, Abate, Rocha ve Willim BC türleri üretilmektedir.

Tablo 36: Dünya Armut Üretiminde ilk 5 ülke ve Payları

Dünya Armut Üretiminde İlk 5 Ülke	Üretim Miktarları (Ton)	Toplam Üretimden Aldıkları Pay
Çin	15.696.676	69,4%
ABD	716.001	3,2%
İtalya	668.726	3,0%
Arjantin	650.092	2,9%
Türkiye	415.643	1,8%

Kaynak: FAO, Üretim İstatistikleri, 2013

Türkiye'de Sektörün Analizi

Türkiye'de Sektörün Durumuna Genel Bakış

Türkiye genelinde elma üretimi 2015 yılında bir önceki yıla göre %3,6 oranında artarak 2,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Elma üretiminin %90'ını taze tüketilmekte, %5'i meyve suyu olarak üretilmektedir. Soğuk depoda bekletilebilen bir ürün olan elma'nın yoğunluklu olarak depolandığı yer Ispartadır. Üretim yaklaşık %4'ün ihraç edilmektedir.

Tablo 37: Türkiye Elma üretim Üretim Miktarları (2015 Yıl Sonu Rakamlarına Göre)

Yıllar	Üretim Miktarı (Ton)
--------	----------------------

2010	2 600 000
2011	2 680 075
2012	2 888 985
2013	3 128 450
2014	2 480 444
2015	2 569 759

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2015

Türkiye genelinde kayısı üretimi ise bir önceki yıla göre %152'lik bir artış yaşayarak 2015 yılında 680 bin ton olarak gerçekleşmiştir Kayısı Mersin, Malatya, Antalya, Isparta ve Elazığ'da yetişmektedir.

Tablo 38: Türkiye Kayısı Üretim Miktarları (2015 Yıl Sonu Rakamlarına Göre)

Yıllar	Üretim Miktarı (Ton)
2010	450 000
2011	650 000
2012	760 000
2013	780 000
2014	270 000
2015	680 000

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2015

Türkiye genelinde 2015 yılı Armut üretimi ise bir önceki yıla göre %3,6'luk bir artışla 463 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim yaklaşık %50'si Marmara Bölgesi kaynaklıdır. Başlıca armut türleri; Santa Maria, Akça, Mustafabey, Cassia, William, Ankara ve Deveci'dir.

Tablo 39: Türkiye Armut Üretimi (2015 yıl sonu rakamlarına Göre)

Yıllar	Üretim Miktarı (Ton)
2010	380 003
2011	386 382
2012	442 646
2013	461 826
2014	462 336
2015	463 623

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2015

Türkiye'nin Küme Üretim Analizi

Elma

Türkiye dünyadaki belli başlı elma üreticisi ülkelerden biridir. Son 10 yılda Türkiye'de elma üretim miktarında dalgalanmalar görülmekle beraber, ortalama 2,6 milyon ton üretim yapılmıştır. 2014 verilerine göre toplu meyvelik alanı 1.714.169 dekar olarak gerçekleşmiş, üretim miktarı ise 2.480.444 ton olmuştur. Ağaç başına ortalama verim 46,4 kg iken, meyve veren ağaç sayısı toplam ağaç sayısının %73'ünü oluşturarak 48.664.590 olmuştur.

2014 yılında elma yetiştiriciliğinin Isparta (%26) Karaman (%13,4), Antalya (%8,9), Denizli (%6,8) ve Niğde (%5,2) illerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Bu iller ülkemiz elma üretiminin %60'ını gerçekleştirmektedir. Türkiye'nin elma üretimi son 10 yılda yaklaşık %3,5 oranında düşüş kaydederek 2014 yılında 2,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında elma üretiminin 3,6 milyon ton olacağı öngörülmektedir.

Kayısı

Son 10 yılda Türkiye kayısı üretimi yaklaşık %68 oranında düşüş kaydederek 860 bin tondan 2014 yıl sonu itibariyle 270 bin tona düşmüştür. 2014 yılı verilerine göre toplu meyvelik alanı 1.119.181 dekar olurken, Ağaç başına ortalama verim 19kg'dır. Meyve veren ağaç sayısı toplam ağaç sayısının %86'sını oluşturarak 14.504.705 olmuştur. 2014 yılında kayısı yetiştiriciliğinin, Mersin (%41,4), Malatya (%14,3), Antalya (%10,2), Isparta (%4,5) ve Elazığ (%4,2) illerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu iller ülkemiz kayısı üretiminin %75'ini gerçekleştirmektedir.

Armut

Son 10 yılda Türkiye armut üretiminde yaklaşık %30'luk bir artış kaydederek 300 bin tonluk değerinden 2015 yılsonu itibariyle 463 bin tona yükselmiştir.

Türkiye'de Küme Üretimi ve Dünyadaki Yeri

Elma

Türkiye dünyadaki belli başlı elma üreticisi ülkelerden biridir. 2013 yılsonu itibariyle dünya elma üretimi 80 milyon ton olarak gerçekleşmiş, Türkiye elma üretimi ise 3,1 milyon ton olmuştur. Bu rakamla Türkiye dünya elma üretiminden %3,9 oranında pay alarak en çok elma üreten ülkeler arasında 3. sırada yer almıştır. 2013 yılsonu itibariyle en çok elma üretimi gerçekleştiren ilk 5 ülke sırası ile Çin (%49), ABD (%5,1), Türkiye (%3,9), Polonya (%3,8) ve İtalya (%2,7) olmuştur.

Tablo 40: Yıllara Göre Türkiye ve Dünya Elma Üretimi (Ton)

Yıllara Göre Üretim (TON)	2010	2011	2012	2013
Türkiye Elma Üretimi	2.600.000	2.680.075	2.888.985	3.128.450
Dünya Elma Üretimi	70.585.832	76.053.680	77.488.543	80.822.500
Türkiye'nin Dünya Üretiminden Aldığı Pay	3,7%	3,5%	3,7%	3,9%

Kaynak: FAO, TÜİK

Kayısı

2013 yıl sonu itibariyle dünya kayısı üretimi 4,1 milyon ton olarak gerçekleşmiş, Türkiye kayısı üretimi ise 780 bin ton olmuştur. Bu rakamla Türkiye dünya kayısı üretiminden %19 oranında pay alarak en çok kayısı üreten ülkeler arasında ilk sırada yer almıştır. 2013 yıl sonu itibariyle en çok kayısı üretimi gerçekleştiren ilk 5 ülke sırası ile Türkiye (%19), İran(%11), Özbekistan (%10,5), Cezayir (%7,8) ve İtalya (%4,8) olmuştur.

Tablo 41: Yıllara Göre Türkiye ve Dünya Kayısı Üretimi (Ton)

Yıllara Göre Üretim (TON)	2010	2011	2012	2013
Türkiye Kayısı Üretimi	450.000	650.000	760.000	780.000
Dünya Kayısı Üretimi	3.311.114	3.687.104	3.957.392	4.111.076
Türkiye'nin Dünya Üretiminden Aldığı Pay	13,6%	17,6%	19,2%	19,0%

Kaynak: FAO, TÜİK

Armut

2013 yılsonu itibariyle dünya armut üretimi 22,6 milyon ton olarak gerçekleşmiş, Türkiye armut üretimi ise 415,6 bin ton olmuştur. Bu rakamla Türkiye dünya armut üretiminden %1,8 oranında pay alarak en çok armut üreten ülkeler arasında 5. sırada yer almıştır. 2013 yılsonu itibariyle en çok kiraz üretimi gerçekleştiren ilk 5 ülke sırası ile Türkiye (%1,8), Çin (%69,4), ABD (%3,2), İtalya (%3) ve Arjantin (%2,9) olmuştur.

Tablo 42: Yıllara Göre Türkiye ve Dünya Armut Üretimi (Ton)

Yıllara Göre Üretim (TON)	2010	2011	2012	2013
Türkiye Armut Üretimi	380.003	386.382	439.656	415.643
Dünya Armut Üretimi	22.655.760	24.004.185	23.539.319	22.619.716
Türkiye'nin Dünya Üretiminden Aldığı Pay	1,7%	1,6%	1,9%	1,8%

Kaynak: FAO, TÜİK

Türkiye Küme Ürünlerinin Dış Ticaret Analizi

Türkiye “elma, armut kayısı” kümesi ürünleri toplamında 10,1 milyon dolarlık 2014 yılı ihracatı gerçekleştirmiştir. Bu tutarın 50,3 milyon doları elma, 39,2 milyon doları kayısı, 11,2 milyon doları kayısıdan elde edilmiştir.

Tablo 43: “Elma, Armut, Kayısı” Kümesi Değer Bazında Türkiye İhracatı, 2011-2015, 1.000 ADB Doları

GTIP		2011	2012	2013	2014	2015
	elma kayısı armut	65541	80433	101017	81422	100672
'080810	Elma	36605	28549	48900	41334	50250
'080910	Kayısı	28936	41613	42391	27420	39236

'080830	Armut	0	10271	9726	12668	11186
---------	-------	---	-------	------	-------	-------

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılı değer bazında ihracat rakamlarına göre; küme ihracatının %49,9'u elma, %39'u kayısı ve %11,1'i armuttan gelmektedir.

Miktar bazında ihracat rakamlarına bakıldığında Türkiye'nin küme ürünlerinde 219 bin ton 2015 yılı ihracatı olduğu görülmektedir. Bu miktarın 142 bin tonu elma, 55,3 bin tonu kayısı ve 21,4 bin tonu armuttur.

Tablo 44: "Elma, Armut, Kayısı" Kümesi Miktar Bazında Türkiye İhracatı, 2011-2015, Ton

GTIP		2011	2012	2013	2014	2015
	elma kayısı armut	115792	141439	179623	154666	219111
'080810	Elma	87303	68916	125495	111543	142412
'080910	Kayısı	28489	56302	41543	26692	55337
'080830	Armut		16221	12585	16431	21362

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılı miktar bazında ihracat rakamlarına göre; küme ihracatının %65 elmadan, %25,3'ü kayısıdan ve %9,7'si kayısıdan gelmektedir.

Burada dikkat çeken bir nokta, değer bazında küme ihracatının %49,9'unu sağlayan elmanın miktar bazında ancak %65'ini oluşturmasıdır. Benzer şekilde kayısı değer bazında %39'luk bir paya sahip iken miktar bazında %25,3'lük paya, armut ise değer bazında %11,1 ve miktar bazında %9,7 paya sahiptir. Bu durum küme ürünlerinin farklı fiyatlardan satılmasının sonucudur. Armut, elma ve kayısıdan daha pahalı bir birim fiyattan satılmaktadır.

Son beş yıllık ithalat rakamlarına bakıldığında, Türkiye'nin küme ürünlerinde değer bazında dünya ithalatının neredeyse tamamının elmada gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye'nin 2015 yılı dünyadan elma ithalatı değer bazında 1,2 milyon dolardır. Bu rakam armut için 61 bin, kayısı için 13 bin dolar olmuştur.

Tablo 45: "Elma, Armut, Kayısı" Kümesi Değer Bazında Türkiye İthalatı, 2011-2015, 1.000 ADB Doları

GTIP	Ürünler	2011	2012	2013	2014	2015
	elma kayısı armut	5390	3833	2210	2877	1181
'080810	Elma	5383	3144	2067	2733	1107
'080830	Armut	0	634	142	143	61
'080910	Kayısı	7	55	1	1	13

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Miktar bazında ithalat rakamları da değer bazında ithalat rakamlarına paralel bir durum sergilemektedir.

Tablo 46: "Elma, Kiraz, Kayısı" Kümesi Miktar Bazında Türkiye İthalatı, 2011-2015, Ton

GTIP		2011	2012	2013	2014	2015
------	--	------	------	------	------	------

	elma kayısı armut	5601	4473	2386	3009	1511
'080810	Elma	5592	3284	2153	2761	1381
'080830	Armut		1142	232	247	117
'080910	Kayısı	9	47	1	1	13

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Küme Ürünlerinin Dünya Ticaretindeki Yeri

Küme ürünleri (elma, kayısı, armut) için toplam dünya ihracatı 2014 yılında 10,9 milyar dolar gerçekleşmiştir. Aynı değer Türkiye için yaklaşık 81 milyon dolardır ve dünya ihracatının %0,75'ine tekabül etmektedir. Bu oran 2012 yılında %0,8 ve 2013 yılında ise %0,9 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında ise toplam dünya ihracatı 9,95 milyar dolar, Türkiye'nin küme ihracatı yaklaşık 101 milyon dolar olup Türkiye'nin payı %1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 47: “Elma Armut Kayısı” Değer Bazında Dünya İhracatı (2011- 2015)/ 1.000 ABD Doları

Dünya		2012	2013	2014	2015
	elma kayısı armut	10198026	11441992	10849672	9948818
'080810	Elma	7215732	8098887	7669817	7030440
'080830	Armut	2530554	2799601	2699395	2489333
'080910	Kayısı	451740	543504	480460	429045

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Tablo 48: “Elma, Armut, Kayısı” Değer Bazında Türkiye İhracatı, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

GTIP		2012	2013	2014	2015
	elma kayısı armut	80433	101017	81422	100672
'080810	Elma	28549	48900	41334	50250
'080910	Kayısı	41613	42391	27420	39236
'080830	Armut	10271	9726	12668	11186

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye 2014 yılı toplam dünya elma ihracatının değer bazında %0,5'ini gerçekleştirmiş ve dünyanın 23. sıradaki elma ihracatçısı olmuştur.

Son üç yılda birer puanlık oynamalar dışında Türkiye'nin dünya elma ihracatında tuttuğu pay fazla değişmemiştir. 2015 yılında Türkiye'nin elma ihracatında bir önceki yıla göre 21,6'lık bir artış gerçekleşmiştir. Türkiye 2014 yılı itibariyle dünya kayısı ihracatının %5,7'sini gerçekleştirmiştir. 2014 yılında Türkiye, Fransa İspanya ve İtalya'nın ardından kayısı ihracatında 4. Sırada yer almıştır.

2015 yılında kayısı ihracatı %43,1 artmıştır. İhracat sırası değişmemekle birlikte dünya ihracat liderliği İspanya'ya geçmiştir. Türkiye'nin payı %9,1 olmuştur.

Türkiye, 2014 yılında dünya armut ihracatının %0,5 pay ile dünyanın 17. sıradaki ihracatçısı olmuştur. 2015 yılı ihracatında ise %12'lik bir düşme gerçekleşmiştir. 2015 yılı payı %0,4 olmuştur.

Tablo 49: “Elma, Armut, Kayısı” Değer Bazında Türkiye İhracatının Dünya İhracatında Tuttuğu Pay

	2012	2013	2014	2015
Toplam Türkiye	0,8%	0,9%	0,8%	1,0%
Elma	0,4%	0,6%	0,5%	0,7%
Armut	0,4%	0,3%	0,5%	0,4%
Kayısı	9,2%	7,8%	5,7%	9,1%

Kaynak: Trademap Mayıs 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Tablo 50: Türkiye`nin Değer Bazında 2014 Yılı İhracatı ve Dünya İhracat Sıralaması

	2014 Yılı İhracatı/ 1.000 ABD Doları	2014 Yılı Dünya İhracat Sıralaması	2015 Yılı İhracatı/ 1.000 ABD Doları
Elma	41334	23.	50250
Kayısı	12668	4.	39236
Armut	27420	17.	11186

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Miktar bazında ihracata bakıldığında Türkiye`nin küme ürünlerinde dünyada tuttuğu pay 2015 yılında %1,7 civarındadır.

Yine 2015 yılında Türkiye kayısı için dünya ihracat sıralamasında miktar bazında 2. Sırada yer ve %9,1 pay almaktadır. Elma ihracatında Türkiye, miktar bazında %0,7 dünya payı ile 14. Sıraya yükselmiştir. Armut ihracatında Türkiye, miktar bazında %0,4 dünya payı ile 14. Sıradadır.

Tablo 51: “Elma Armut Kayısı” Miktar Bazında Dünya İhracatı (2012- 2015) /Ton

Dünya		2012	2013	2014	2015
	elma kayisi armut	11385737	11589181	11792182	12343065
'080810	Elma	8477936	8747615	8776510	9292898
'080830	Armut	2573742	2486495	2711282	2744418
'080910	Kayısı	334059	355071	304390	305749

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Tablo 52: “Elma, Armut, Kayısı” Kümesi Miktar Bazında Türkiye İhracatı, 2012-2015, Ton

Türkiye		2012	2013	2014	2015
	elma kayisi armut	141439	179623	154666	219111
'080810	Elma	68916	125495	111543	142412
'080910	Kayısı	56302	41543	26692	55337

'080830	Armut	16221	12585	16431	21362
---------	-------	-------	-------	-------	-------

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Tablo 53: “Elma, Armut, Kayısı” Miktar Bazında Türkiye İhracatının Dünya İhracatında Tuttuğu Pay

	2012	2013	2014	2015
Toplam Türkiye Payı	1,2%	1,5%	1,3%	1,8%
Elma	0,8%	1,4%	1,3%	1,5%
Armut	0,6%	0,5%	0,6%	0,8%
Kayısı	16,9%	11,7%	8,8%	18,1%

Kaynak: Trademap Mayıs 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Tablo 54: Türkiye`nin Miktar Bazında 2014 Yılı İhracatı ve Dünya İhracat Sıralaması

	2015 Yılı İhracatı/ Ton	2015 Yılı Dünya İhracat Sıralaması
Elma	142412	14.
Kayısı	55337	2
Armut	21362	17

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılında Türkiye`nin kümeyi oluşturan ürünlerde ithalatı hem değer hem de miktar bazında oldukça kısıtlıdır. Türkiye en çok ithal ettiği ürün olan elmada, değer bazında, dünyanın 136. sıradaki ithalatçısıdır. Kayısıda 90., Armutta 149. ithalatçı durumundadır (değer bazında).

Tablo 55: Türkiye`nin Değer Bazında 2015 Yılı İthalatı ve Dünya İthalat Sıralaması, 1.000 ABD Doları

	Dünya İthalatı 2015	Türkiye İthalatı 2015	2015 Yılı Dünya İthalat Sıralaması
Elma	7.469.769	1.107	136.
Kayısı	440.106	13	90.
Armut	2.545.614	61	149.

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

Türkiye`nin Küme Ürünlerinde İhracatı Ülke Bazında Analiz

Türkiye`nin İhracat Yaptığı Ülkeler: Elma

Türkiye`nin elma ihracatı, 2014 yılı itibariyle 41 milyon dolardır. Bu tutar 2010 yılında 33 milyon dolar civarındayken 2011`de 36.6 milyon dolara ulaşmış, 2012`de hatırı sayılır bir düşüşle 28 milyon dolara gerilemiştir. 2013`te tekrar yükselişe geçerek neredeyse 49 milyon dolar olmuştur..

2015 yılında elma ihracatı 50,3 milyon dolara ulaşmıştır.

Türkiye`nin değer bazında en yüksek elma ihracatı 20,2 milyon dolar (2015) ile Irak`a yöneliktir. Bu ülkeyi 13,1 milyon dolarlık ihracat ile Rusya Fed. ve 6,8 milyon dolarlık ihracat ile Suriye takip etmektedir. Mısır 5,9 milyon dolar, Ürdün ve Kıbrıs ise 1,2 ve 1,1 milyon ihracatla izleyen diğer ülkelerdir.

Türkmenistan ve S. Arabistan ihracatın 1 milyon doların, Gürcistan ve Almanya ihracatın 500 bin doların altında gerçekleştiği ancak yine de ilk on ihracat yapılan ülke arasında yer alan ülkelerdir.

Tablo 56: Türkiye`nin Elma İhracatı, İlk 10 Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	36605	28549	48900	41334	50250
Irak	24570	14043	15326	17892	20213
Rusya Fed.	0	108	267	1468	13124
Suriye	729	542	7320	6956	6834
Mısır	3775	9682	19159	9265	5869
Ürdün	690	1066	1838	1667	1236
Kıbrıs	792	846	1273	0	1116
Türkmenistan	499	223	596	424	617
S. Arabistan	218	684	1242	100	511
Gürcistan	1236	86	108	156	216
Almanya	0	0	7	87	117
10 ülke toplamı	32509	27280	47136	38015	49853

Kaynak: Trademap, Mayıs 2015

Türkiye`den elma ithal eden ilk on ülke, Türkiye ihracatının değer bazında %90`dan fazlasını kapsamaktadır. Bu oran 2015 itibariyle %99,2`dir. Bu durum Türkiye`den elma ithal eden ülkelerin sayısının kısıtlı olduğunu göstermektedir.

2014 yılı itibariyle, Türkiye elma ihracatının değer bazında %43`ü Irak`a yapılmaktadır. Bu oran 2010 ve 2011`de %60`ın üzerinde iken 2013`te % 31`e kadar düşmüştür.

2015 yılında ise bu oran %40,2 olarak gerçekleşmiştir. Rusya Fed. %26,1, Suriye %13,6 ve Mısır %11,7 oranında ihracat yapılan ülkelerdir. Suriye`ye yapılan ihracat 2013`e kadar %2`ler seviyesinde iken bu seneden sonra çift haneli oranlara çıkmıştır. Benzer bir artış Mısır için de geçerlidir. Ürdün ve Kıbrıs Türkiye elma ihracatında %2,5 ve %2,2 pay tutmaktadır.

Hindistan %2`lik bir ihracat oranı ile 2014 yılında ihracat pazarımıza girmiştir. Ancak 2015 ihracatımızdaki payı %0,1`e gerilemiştir. Gürcistan, Almanya ve Libya ihracatta %1`in altında oranlarda pay tutan ülkelerdir.

Tablo 57: Türkiye`den Elma İthal Eden İlk 10 Ülkenin Türkiye İhracatında Payları, 2011-2015

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Irak	67,1%	49,2%	31,3%	43,3%	40,2%
Rusya Fed.	0,0%	0,4%	0,5%	3,6%	26,1%
Suriye	2,0%	1,9%	15,0%	16,8%	13,6%
Mısır	10,3%	33,9%	39,2%	22,4%	11,7%
Ürdün	1,9%	3,7%	3,8%	4,0%	2,5%
Kıbrıs	2,2%	3,0%	2,6%	0,0%	2,2%
Türkmenistan	1,4%	0,8%	1,2%	1,0%	1,2%
S. Arabistan	0,6%	2,4%	2,5%	0,2%	1,0%
Gürcistan	3,4%	0,3%	0,2%	0,4%	0,4%
Almanya	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%
10 ülke toplamı	88,8%	95,6%	96,4%	92%	99,2%

Kaynak: Trademap Mayıs 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Türkiye`nin İhracat Yaptığı Ülkeler Armut

Türkiye`nin dünya armut ihracatı 11,2 milyon dolardır (2015). Bu tutar 2012 yılında 10,2 milyon dolar iken daha sonra bir miktar azalarak 2013`te 9,7, 2014`te 12,7 milyon dolar olmuştur.

2015 yılı armut ihracatının 3,3 milyon dolarlık kısmı Rusya`ya gerçekleştirilmiştir. Bu ülkeyi 2,7 milyon dolarlık tutarla Irak izlemektedir. S. Arabistan`a 1,3 milyon dolar armut ihraç edilmiştir. Türkmenistan ve Kıbrıs`a sırasıyla 965 bin ve 605 bin dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

Tablo 58: Türkiye`nin Armut İhracatı, İlk 10 Ülke, 2012-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2012	2013	2014	2015
Dünya	10271	9726	12668	11186
Rusya Fed.	1917	1047	3770	3297
Irak	1897	1631	1981	2676
S. Arabistan	1323	1060	1034	1282
Türkmenistan	344	591	876	965
Kıbrıs	631	731	0	605
Almanya	360	588	330	319
BAE	86	181	311	234
Romanya	522	533	130	230
İngiltere	235	372	302	229
Yunanistan	19	129	234	221
10 ülke toplamı	7334	6863	8968	10058

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılında Rusya %29,5 ile Türkiye'nin en önemli armut ihracat pazarıdır. Irak'a %23,9 ve S. Arabistan'a % 11,5, Türkmenistan'a %8,6 ve Kıbrıs'a %5,4 oranlarında ihracat yapılmaktadır. Takip eden beş ülkeye yapılan ihracat %5'in altında oranlarda gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin ilk on ülkeye değer bazında toplam armut ihracat oranları yıllar içinde sabit kalmış, 2015 yılında ise ihracat oranında yaklaşık 10 puanlık bir artış gerçekleşmiştir.

Tablo 59: Türkiye`den Armut İthal Eden İlk 10 Ülkenin Türkiye ihracatında Payları, 2012-2015

İthalatçılar	2012	2013	2014	2015
Rusya Fed.	18,7%	10,8%	29,8%	29,5%
Irak	18,5%	16,8%	15,6%	23,9%
S. Arabistan	12,9%	10,9%	8,2%	11,5%
Türkmenistan	3,3%	6,1%	6,9%	8,6%
Kıbrıs	6,1%	7,5%	0,0%	5,4%
Almanya	3,5%	6,0%	2,6%	2,9%
BAE	0,8%	1,9%	2,5%	2,1%
Romanya	5,1%	5,5%	1,0%	2,1%
İngiltere	2,3%	3,8%	2,4%	2,0%
Yunanistan	0,2%	1,3%	1,8%	2,0%
10 ülke toplamı	71,4%	70,6%	70,8%	89,9%

Kaynak: Trademap Mayıs 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Türkiye`nin İhracat Yaptığı Ülkeler: Kayısı

Türkiye 2014 yılında 27 milyon dolarlık kayısı ihracatı yapmıştır. 2010 yılında 26.6 milyon dolar, 2011 yılında 29 milyon dolar olan değer bazında ihracat 2012 ve 2013 yıllarında 40 milyon doların üzerinde gerçekleşmiş ancak bu yükselme eğilimi 2014`te devam etmemiştir. 2014`te 27,4 milyon dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin ihraç ettiği kayısı 2015 itibarıyla 39,2 dolar değerindedir. Bu değer 22 milyon dolarlık kısmını Rusya'ya satmaktadır. Almanya 6,7 milyon dolar ile Türkiye'nin 2. sıradaki kayısı ithalatçısıdır. Bu iki ülkeyi 5 milyon dolar ile Irak ve 1.6 milyon dolar ile Suudi Arabistan takip etmektedir. Romanya 2015 yılı itibarıyla 663 bin dolarlık kayısı alımı yapmıştır.

Moldova, Singapur, Hong Kong, Azerbaycan ve Belarus ilk on alıcı arasında bulunsalarda, ihracat tutarları 500 bin doların altındadır.

Tablo 60: Türkiye'nin Kayısı İhracatı, İlk 10 Ülke, 2011-2015/ 1.000 ABD Doları

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Dünya	28936	41613	42391	27420	39236
Rusya Fed.	11568	16124	16659	12560	21971
Almanya	7474	9178	13055	6295	6646
Irak	2242	4766	2606	1574	5062
S. Arabistan	1601	857	962	982	1570
Romanya	287	315	454	447	663
Moldova	384	411	313	110	358
Singapur	347	319	555	303	327
Hong Kong	68	107	200	125	308
Azerbaycan	138	78	235	63	236
Belarus	4	494	363	315	217
10 ülke toplamı	24113	32649	35402	22774	37358

Kaynak: Trademap, Mayıs 2016

2015 yılında Türkiye'nin ihracat yaptığı ilk on ülke, ihraç edilen kayısının %95,2'sini almaktadır. Rusya tüm ihracatın 2014 yılı itibarıyla %46'sının yapıldığı en önemli pazardır. Bu ülkenin, değer bazında ihracat içinde payı, geçmiş senelerde %40 civarındayken 2014'te %46'ya yükselmiştir. 2015 yılında ise Rusya'nın payı %56'ya ulaşmıştır.

Almanya toplam 2015 ihracatının %16,9'unun yapıldığı ikinci en önemli ihracat pazarıdır. Bu ülkenin alım oranı 2010 ve 2013'te %30'u aşmış olsa da genellikle %20'ler seviyesinde gerçekleşmektedir. Bulgaristan'a yapılan ihracat oransal olarak her sene azalarak 2014 yılında %9 olmuştur. Bulgaristan ihracatı 2015 yılında %95,2 oranında düşerek, ilk on ülke arasına girememiştir. (17.sırada) Türkiye 2015 yılında Irak'a %12,9, Suudi Arabistan'a %4'lük ihracat gerçekleştirmiştir. Takip eden beş ülkeye yapılan ihracat kısıtlı olmakla birlikte bu ülkeler Türkiye'nin değer bazında ilk on kayısı ithalatçısı arasındadır. Ancak 2015 yılında Moldova'ya %225, Hong Kong'a %146 ve Azerbaycan'a %275 ihracat artışı dikkat çekicidir.

Tablo 61: Türkiye'den Kayısı İthal Eden İlk 10 Ülkenin Türkiye ihracatında Payları, 2011-2015

İthalatçılar	2011	2012	2013	2014	2015
Rusya Fed.	40,0%	38,7%	39,3%	45,8%	56,0%
Almanya	25,8%	22,1%	30,8%	23,0%	16,9%
Irak	7,7%	11,5%	6,1%	5,7%	12,9%
S. Arabistan	5,5%	2,1%	2,3%	3,6%	4,0%
Romanya	1,0%	0,8%	1,1%	1,6%	1,7%
Moldova	1,3%	1,0%	0,7%	0,4%	0,9%
Singapur	1,2%	0,8%	1,3%	1,1%	0,8%
Hong Kong	0,2%	0,3%	0,5%	0,5%	0,8%
Azerbaycan	0,5%	0,2%	0,6%	0,2%	0,6%
Belarus	0,0%	1,2%	0,9%	1,1%	0,6%
10 ülke toplamı	83,3%	78,5%	83,5%	83,1%	95,2%

Kaynak: Trademap Mayıs 2016 verilerine dayalı Strateko hesaplamaları

Sektörün Bölgedeki Gelişimine Genel Bakış

Elma

Isparta'nın birinci geçim kaynaklarından olan elma üretimi bu ilde özel bir yer teşkil etmektedir. Özellikle, Gelendost, Senirkent ve Eğirdir gölü havzasında gölün olumlu etkisinden dolayı elma kalite ve miktarı çok yüksektir.

Tablo 62: Isparta'nın Yıllara Göre Elma Üretimi

Yıllar	Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
2011	206.722	609.929
2012	217.619	634.795
2013	216.778	634.862
2014	223.648	646.266

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2014

- Dünya toplam elma üretiminin yaklaşık %3,8'si Türkiye'de üretilmektedir.
- Türkiye toplam elma üretiminin %26'sı Isparta'dan gelmektedir.
- Dünya toplam elma üretiminin % 0,8'i (yaklaşık % 1) Isparta'da üretilmektedir.
- ◆ Her yüz elmadan 4'ü Türkiye'de, 1'i Isparta'da üretiliyor. Üretim alanı 223.648 Dekardır.
- ◆ Isparta elma üretimi 2014 yılı itibariyle 646.266 tondur.
- ◆ Isparta da elma üretiminden elde gelir 357.091.150 TL civarındadır.
- ◆ 2014 yılı elma fiyatı bir önceki yıla göre yaklaşık %18'lik bir artış ile ortalama 1,23TL olmuştur.
- ◆ Isparta'dan yapılan elma ihracatı 1.314 tondur.
- ◆ Isparta'da 94 adet soğuk hava deposu bulunmaktadır. Soğuk hava depolarını toplam kapasitesi 380.542 tondur.
- ◆ Üretilen elma çeşitlerinin % 28'ini Golden, %44'ünü Starking, %4,5'ini Amasya ve %4,4'ünü Granny Smith oluştururken, %18,6'sını da diğer elma çeşitleri oluşturmaktadır.

Kayısı

Kayısı üretiminde ülke genelinde Isparta'nın önemli bir yeri vardır. Sofralık kayısı yetiştiriciliği Eğirdir Gölü Hoyran bölgesine sınır ilçe köylerinde (Taşevi, A.Kaşıkara, Y.Kaşıkara, A.Tırtar, Y.Tırtar, Kumdanlı, Gençali) yapılmaktadır.

Türkiye kayısı üretimi 2014 yılında 1.119.181dekar alanda, 270.000 ton iken Isparta kayısı üretimi 12.141 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 63: Isparta'nın Yıllara Göre Kayısı Üretimi

Yıllar	Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
2011	15.414	14.258
2012	17.914	16.908
2013	18.520	16.582
2014	19.572	12.141

Kaynak: TÜİK, Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2014

- Üretilen kayısının yaklaşık % 3'ü kadarı ihraç edilmektedir.
- Isparta'da üretilen kayısı Türkiye kayısı üretiminin %4,5'ini oluşturmaktadır. Isparta bu rakamla 4.sırada yer almaktadır.
- 2014 yılı fiyatı bir önceki yıla göre %89 artarak 2,23 TL olmuştur.
- Kayısı çeşidi olarak, Roxana, Tokaloğlu, İğdır gibi çeşitler genellikle kullanılmaktadır.
- Modern tarım tekniklerinin kullanımı ile geniş bahçelerde üretim, birim maliyeti düşmektedir.

İstatistiklerle Küme

Küme Toplam Ciro: Firmalar net ciro rakamı vermemiş aralık belirtmişlerdir

Küme Toplam İhracat Cirosu: Rakam vermemişlerdir

Küme Toplam İstihdamı: 161 kişi (19 firma)

Kümenin Kilit Verileri

Küme Katılımcılarının Büyüklükleri (18 firma üzerinden)

Kümede yer alan ve ankete cevap veren (18 firma) firmaların büyüklükleri incelendiğinde; cirosu 1.000.000 TL'den az 12 firma, 1.000.000 TL ile 5.000.000 TL arası 2 firma, 5.000.000 TL ile 10.000.000 TL arası 1 firma ve 10.000.000 TL'den yüksek 3 firma olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 64: Firmaların Ciro Aralıkları (18 firma bazlı)

1.000.000 TL<	1.000.001-5.000.000 TL	5.000.001-10.000.000 TL	10.000.000 TL>
12	2	1	3

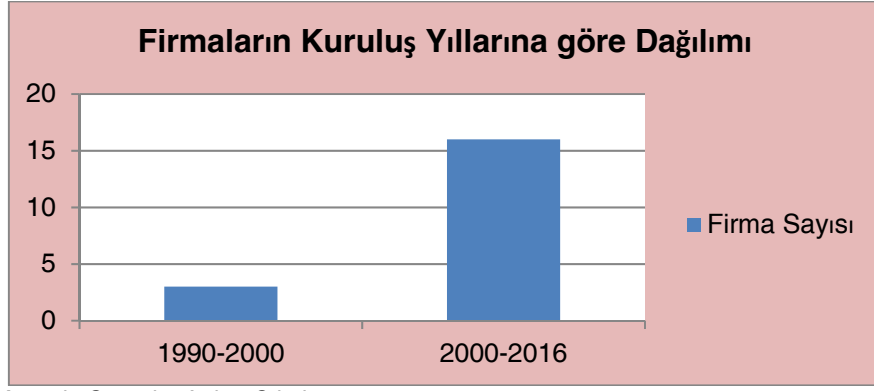
Kaynak: Strateko anket çıktıları

• Küme Katılımcılarının Kurumsallaşma Süreci

Küme dâhilinde incelemeye dâhil olan ve kuruluş tarihini veren 3 firmanın 1990'lı yıllarda kurulduğu 16 firmanın ise 2000 yılından sonra kurulduğu görülmektedir.

Yani kümedeki firmaları %84,2 'si 2000 yılından sonra kurulmuş genç firmalar %15,8 ise 2000 öncesi kurulmuş firmalardır

Şekil 1: Firmaların Kuruluş Yıllarına Göre Dağılımı

Kaynak: Strateko Anket Çıktıları

• Küme Katılımcılarının Ürün Çeşitliliği

Küme bazında üretim ve tedarik süreçlerindeki etkinlik değerlendirildiğinde; ürün grubu bazında elma özellikle Granny Smith, Golden ve Starking cinslerinin öne çıktığı görülmektedir. Kümedeki 7 firma elma üretimi yaptığını belirtmiş ancak Elma cinsi ile bilgi vermemiştir. Ürettikleri elmanın cinsi ile ilgili bilgi veren 11 firmanın tamamının Granny Smith Elma ve Golden Elma üretmektedir. Bir firmanın Elma yanında az miktarda Kayısı, Şeftali ve Kiraz ürettiği tespit edilmiştir.

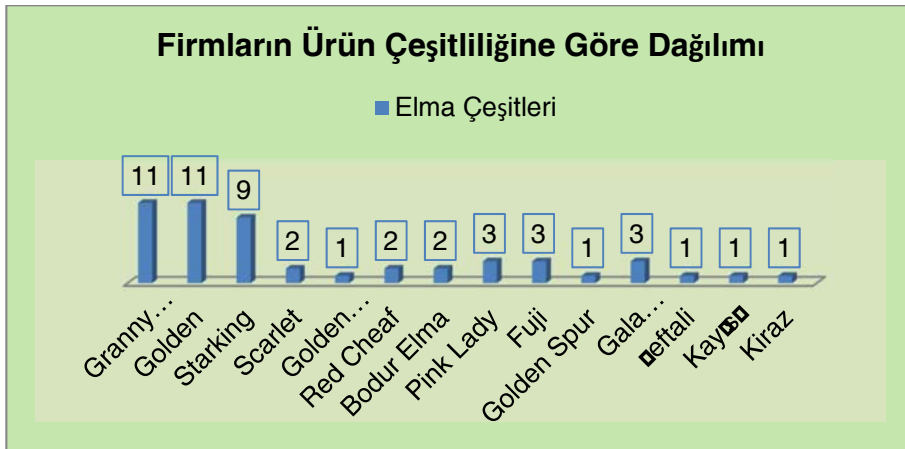
Firmaların Ürün Çeşitlerine Göre Dağılımı

Tablo 65: Kümede yer alan firmaların üretimini yaptığı ürün çeşitleri;

1- Grany Smith	8- Pink Laydy
2- Golden	9- Bodur Elma
3- Starking Golden	10- Golden Rangers
4- Scarlet	11- Red Cheaf
5- Fuji	12- Şeftali (İğdir, Şalak, Liman)
6- Gala Jöremini	13- Kiraz
7- Golden Spur	14- Kayısı

Söz konusu ürünlerin firmalara göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Şekil 2: Firmaların Ürün Çeşitlerine Göre Dağılımı

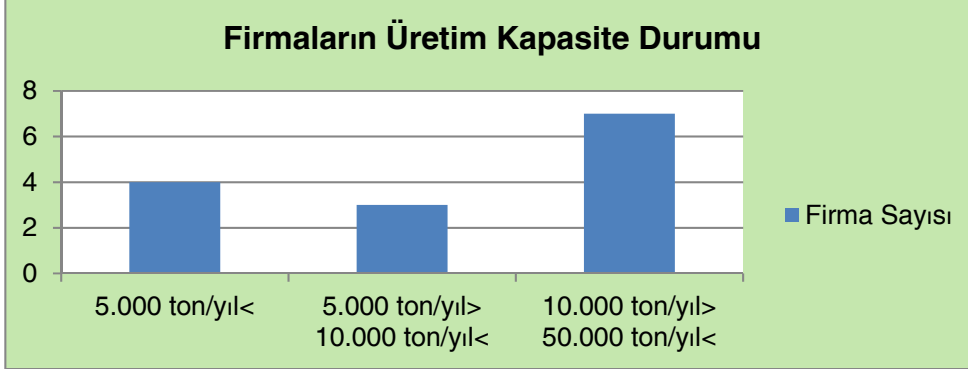

Kaynak: Strateko Anket Çıktıları

- **Küme Üretim Kapasitesi (ton) (14 firma bazlı)**

14 firma bazında firmaların toplam üretim kapasitesi 101.200 ton/yılın üzerindedir. 14 firmaya göre ortalama üretim kapasitesi 7.228 ton/yıl civarındadır. 7 firmanın verileri bu küme ortalamasının altındadır. Diğer 7 firmanın üretimi ise ortalama üretim kapasitesinin üzerinde olduğu ve büyük ölçekli oldukları görülmektedir. Üretim kapasiteleri bakımından görülen büyük fark küme firmalarına ortak bir strateji belirlemenin zorluğunu gündeme getirmektedir.

Şekil 3: Küme Üretim Kapasitesinin Durumu (14 firma bazlı)

Kaynak: Strateko Anket Görüşmeleri

- **Küme Katılımcılarının Alt Yapı Durumu (12 firma bazlı)**

Ankete bu soru için cevap veren 16 firmanın kapalı alanı 451.200 m², açık alanı 480.000 m², yine cevap veren 16 firmanın toplam depo alanı 25.700 m² olduğu analiz edilmiştir. Kümede yer alan 16 firmanın fason iş yapma yönünde eğilimleri olduğu, 12 firmanın ise fason iş yaptırdığı anlaşılmıştır. Ankete cevap veren 16 firmanın depolama kapasitesi toplamı 113.200 m³ olduğu görülmüştür.

Tablo 66: Küme Katılımcılarının Alt Yapı Durumu (16 firma bazlı)

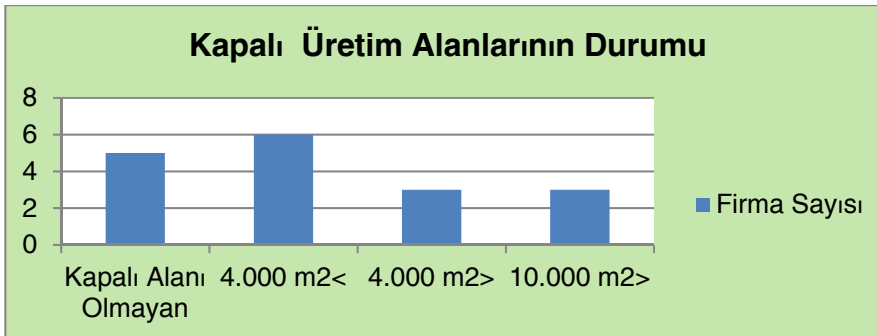
Açık Alan m ²	Kapalı Alan m ²	Depo Alanı m ²	Depolama Kapasitesi m ³	Fason İş Yaptırma	Fason İş Yapma
480.000	451.200	25.700	113.200	12 Firma	16 Firma

Kaynak: Strateko görüşmeleri değerlendirmesi

- **Küme Katılımcılarının Kapalı Üretim Alan Durumu (16 Firma bazlı)**

Ankete cevap veren 16 firmadan 5 firmanın kapalı alanı olmadığı, bunun yanında kapalı üretim alanı olan firmaların en küçüğü 1.500 m², en büyüğü 400.000 m² olduğu görülmektedir.

Şekil 4: Küme Katılımcılarının Kapalı Üretim Alanlarının Durumu

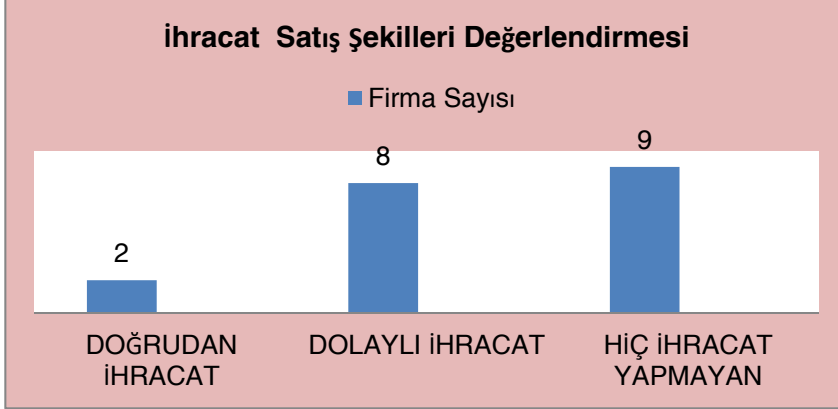
Kaynak: Strateko Anket Görüşmeleri

3. İhracatta Satış Pazarlamada Etkinlik

Kümenin Satış pazarlama halkasındaki değerlendirilmesi yapılırken dış pazar hâkimiyetlerine bakılmıştır.

Küme genelinde dış pazara hakimiyet başarı değerlendirilmesi yapılamamıştır. Çünkü sadece 2 firmanın doğrudan ihracatı, 8 firmanın ise dolaylı ihracatı olduğu görülmüştür.

Şekil 5: Kümenin Değer Zincirinde İhracat Satış halkasında başarı faktörleri değerlendirmesi

Kaynak: Strateko görüşme değerlendirmeleri

• İhracat Yapısı

> İhracat Pazarlama Kanalları

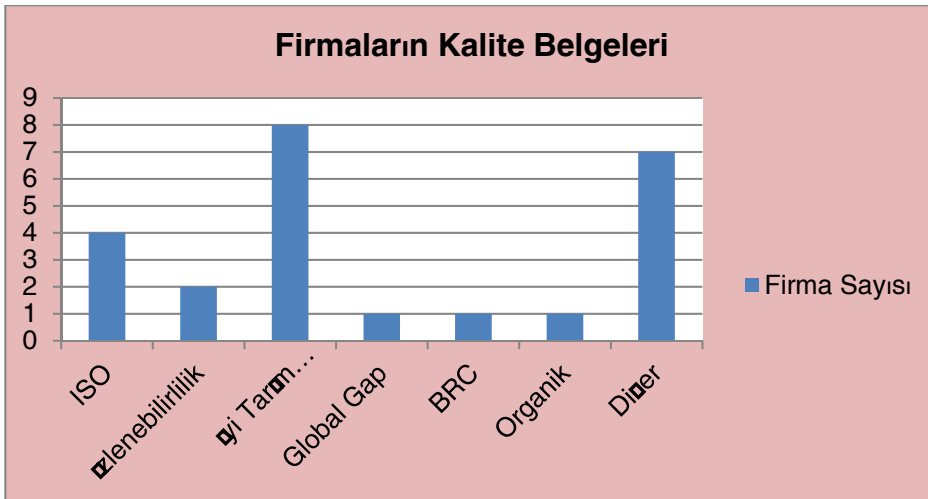
Kümede yer alan tüm firmalar ihracat pazarlama faaliyetlerine dair yapılacak etkinliklere açık olduklarını belirtmiş ve özellikle fuarlara katılım, web sitesi, perakende zincirlere yönelik tanıtım, endüstriyel kullanıcıya yönelik tanıtım, distribütör arayışı, yurtdışı bayi/temsilcilik v.b. pazarlama faaliyetlerine sıcak baktıklarını belirtmişlerdir.

• Küme Katılımcılarının Kalite Belgeleri (12 Firma bazlı)

Ankete cevap veren Küme firmalarının en çok sahip olduğu kalite belgesi "İyi Tarım Uygulamaları" belgesidir. 14 firmanın 8 tanesinin bu belgeye sahip olduğu görülmüştür. Bunu 4 firma ile ISO Belgesi ve diğer belgeler takip etmektedir.

Cevap veren firmaların kalite belge türleri ve sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 6: Firmaların Kalite Belgesi Türlerine Göre Dağılımı

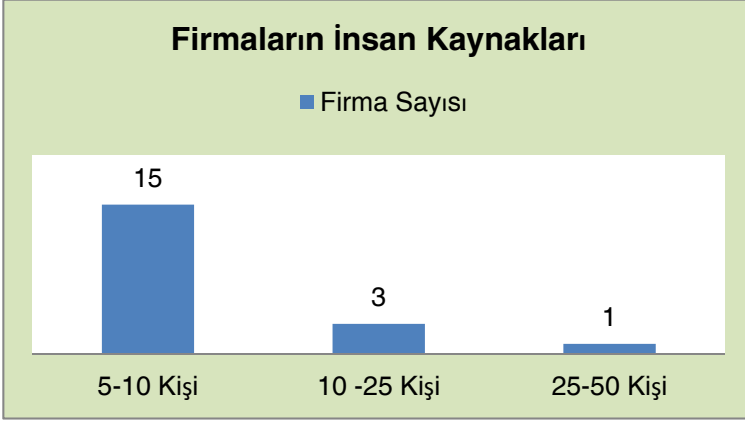
Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

- **Küme Katılımcıların İnsan Kaynakları (19 Firma Bazında)**

Küme grubundaki firmalarda daimi insan kaynaklarının değerlendirme sonucunda 161 kişi olduğu belirlenmiştir. Firma başı ortalaması 8,47 kişi düşmektedir.

Alan çalışmaları sonucunda firmaların 15 firmanın yani kümenin %78,9'u 10 işçinin altında, 3 firmanın yani kümenin %15,7'nin 10 ile 25 işçi arası, 1 firmanın ise 25 işçinin üzerinde işçi çalıştırdığı gözlemlenmiştir.

Şekil 7: Kümenin İnsan Kaynakları Dağılımı

Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

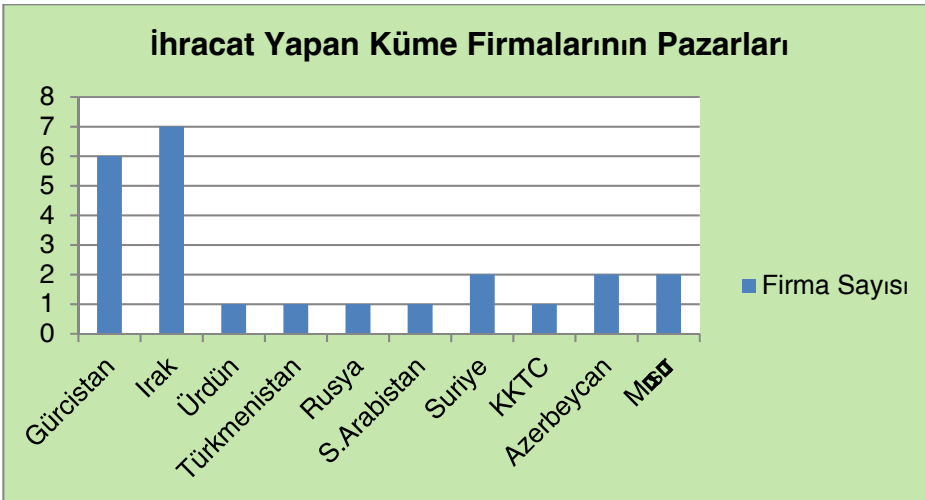
- **Küme Katılımcıların İhracat Yaptığı Pazarlar**

Yapılan anket görüşmelerinde firmaların %52,6'sı yani 10 firma hiç ihracat yapmamaktadır. Kümenin %42,1 yani 7 firma dolaylı ihracat yapmakta, sadece iki firma doğrudan ihracat yapmaktadır.

Kümenin hiçbir firması henüz bir AB ülkesine dolaylı ya da dolaysız ihracat yapmamıştır.

Dolaylı ya da dolaysız ihracat yapan firmaların içinde 7 firma Irak'a, 6 firma Gürcistan'a, 2 firma Suriye, Azerbaycan ve Mısır'a, birer firma da Ürdün, Türkmenistan, Rusya, KKTC, Suudi Arabistan gibi ülkelere ihracat yapmışlardır.

Şekil 8: Kümenin İhracat Yaptığı Ülkeler/Bölgeler

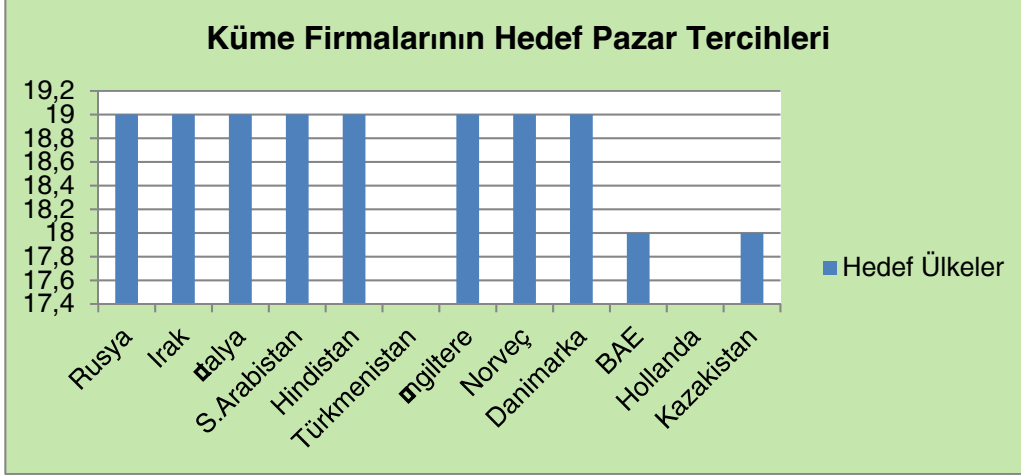
Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

- **Küme Katılımcıların Hedef Pazar Tercihleri**

Küme katılımcıları arasında yapılan değerlendirme sonucunda kümenin nerdeyse tamamının hedef Pazar tercihi aşağıdaki ülkeler olmuştur:

Rusya, Irak, İtalya, Suudi Arabistan, Hindistan, İngiltere, Norveç, Danimarka, BAE ve Kazakistan

Şekil 9: Küme Firmalarının Hedef Pazar Tercihleri

Kaynak: Strateko firma anket görüşmeleri

Küme Katılımcılarının Rekabet Baskıları Karşısında Kümenin SWOT Analizi

UR-GE Projesi ihtiyaç analizi kapsamında yer alan 19 katılımcının rekabet faktörlerine dair değerlendirmeleri görüşmeler sırasında ve anketler çıktıları ile elde edilmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirmeler her bir faktör için 1 ve 5 arasında bir puan verilerek yapılmaya gayret edilmiştir. (5-iyi; 1- Zayıf) Küme rekabet koşullarının firmalar açısından değerlendirildiği rekabet koşullarını belirleyen faktörler arasında aşağıdaki başlıklar bulunmaktadır.

- Faktör Koşulları,
- Firma Rekabet Yapısı,
- Talep Koşulları,
- Tedarikçi ve Destekleyici Sektörler,
- İşbirliği ve Kamu Kuruluşlarının Etkinliği

Detayları ile aşağıda yer alan faktörler M. Porter'ın Rekabet Elmas Modeli temelinde hazırlanmıştır.

Faktör Koşulları: Firmalardan, Gelendost Elma kümesinde faaliyet gösteren üreticilerin üretim koşulları ve iş yapma koşullarını etkileyen fiziksel altyapı değerlendirmeleri alınmıştır. Yapılan görüşmelerde küme yetkilileri üretim girdi maliyetlerini konusunu sorun olarak ortaya koymaktadırlar; bu nedenle 5 üzerinden 2 olarak değerlendirilmiştir.

Yarı mamul tedarik ve **bölgede bulunurluk** durumu 5 üzerinden 4,1 almıştır; kümenin coğrafi olarak doğru bir konumda olduğu görülmüştür. Faktör koşulları içindeki en yüksek puanlama bu bölüme verilmiştir. Ancak ürünlerin pazarın talep ettiği cinslere uygunluğu 5 puan üzerinden 2,6 puan ile değerlendirilmiştir. Yine ürün kalite olarak üstünlüğü de buna yakın olarak 2,8 puan ile değerlendirilmiştir.

Firmaların nitelikli işgücünün yapısına dair verdikleri cevaplarda dış ticaret ve kambiyo elemanı konularında sorun yaşadıkları görülmüştür. Nitelikli elemana erişim 5 üzerinden 2,1 puan ile değerlendirilmiştir. Faktör koşullarının küme için genel ortalaması ise 2,6 olmuştur.

Şekil 10: Kümenin Faktör Koşulları

Üretimde Girdi Maliyetlerin Rekabetçiliği	Hammadde Bulunurluluk (İthalat/Yurtiçi Üretim)	Nitelikli Elemana Erişim	Finansal Güç Finansa Erişim	Bölgenin Üretim/Tedarikte Rekabet Gücü Katkısı	Küme Ortalama
2	3,1	2,1	1,9	4,1	2,6

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Firma Rekabet Yapısı: Gelendost Elma kümesinin rekabet gücünü etkilemesi açısından firmalar arasında işbirliği seviyesi, firmaların kurumsallaşma düzeyleri, yeni girişimci tehdidi, lider firma varlığı ve firma büyüklükleri, ilişkin değerlendirmeler mülakatlar sonucunda belirlenmiştir. Sektördeki firmalar arasındaki işbirliği seviyesi bu bölümün en düşük puanı ile 5 üzerinden 1,7 ile değerlendirilmiştir ve kümenin rekabet yapısındaki en zayıf halka olmuştur. Firmaların kurumsallaşma düzeylerine ilişkin değerlendirmelere baktığımızda bu konuda ikinci en zayıf halka olmuş ve 5 üzerinden 1,9 ile değerlendirilmiştir.

Bu bölümde en fazla puanlama 3,4 ile yeni girişimci tehdidinin varlığı olmuştur. Yani küme yeni girişimcilerin kolaylıkla girebileceği bir alanda hareket etmektedir. Sektördeki firma büyüklükleri de 3,3 puan ile değerlendirilmiştir. Sektördeki lider firma varlığı da 3 puan ile değerlendirilmiştir.

Firmaların rekabet yapısı küme ortalaması 5 puan üzerinden 2,6 puan ile değerlendirilmiştir.

Şekil 11: Kümenin Rekabet Yapısı

Firmalararası İşbirliği Seviyesi	Firmaların Kurumsallaşma Düzeyi	Yeni Girişimci Tehdidi	Lider Firma Varlığı	Firmaların Büyüklükleri	Küme Ortalaması
1,7	1,9	3,4	3,0	3,3	2,6

Kaynak: Strateko anket görüşmeleri

Talep Koşulları: Talep koşulları başlığı kapsamında firmalarla ihracat pazarlarının karlılık derecesi, ihracatta risk durumunun dengeli olması, ihracat hedef pazarlara uygun rekabetçi lojistik, ihracata uygun organizasyon/ik yapısına sahip olmak ve iç pazarın durumuna dair görüş alışverişi yapılmıştır.

Bu bölümün en fazla puan ile değerlendirilen alanı 2,8 puan ile iç pazarın durumu olmuştur. Firmalar her ne kadar dış pazara açılmak istemekte ise de, dış Pazar konularında bilgi eksikliği tanıtım ve fuarlara katılım eksikliği ve markalaşma eksikliği nedeniyle dış pazara yönelim konusunda zafiyet yaşamakta oldukları görülmektedir.

Bunu destekleyen bir diğer konuda ihracat Pazar çeşitliliğinin 5 üzerinden 2,1 ile değerlendirilmesidir.

Kümedeki sadece iki firma doğrudan ihracat yaparken, 7 firma dolaylı ihracat yapmaktadır. Dolaylı ihracat firmaların ihracattaki karlılıklarını azaltmaktadır.

Bu nedenle ihracat pazarlarının karlılık derecesi bu bölümün en zayıf halkasından birisi olarak 2,0 puan ile değerlendirilmiştir.

Kümenin talep koşulları ortalaması 2,2 olarak değerlendirilmiştir

Şekil 12: Kümenin Talep Koşulları

İhracat Pazarlarının Karlılık Derecesi	Müşteriden Gelen Değişim Talepleri	İç Pazarın Durumu/Gücü	İhracat Pazar Çeşitliliği	Sektörün Müşterilerinden Gelen Marka Talebini Karşılama Kapasitesi	Küme Ortalaması
2,0	2,0	2,8	2,1	2,2	2,2

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Tedarikçilerin ve Destekleyici Sektörlerin Varlığı: Küme firmalarının tedarikçilerle ilişkileri, fason üreticilerin varlığı, tedarikçilerin çeşitliliği, tedarik ve hizmet veren sektörlerin performansları ve işbirliği seviyeleri açısından değerlendirmeleri istenmiştir.

Tedarikçi ve destekleyici sektörlerin varlığı bölümünde, tedarikçilerle işbirliği seviyesi 5 üzerinden 3,1 olarak değerlendirilmektedir. Kümedeki firmaların büyük bölümü tedarikçilerle sürekli bilgi alışverişi içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Tedarik edilen ürünlerin zamanında teslim ve kalitesi konusunda zaman zaman sıkıntılar yaşadıklarını ifade ederek tedarikçi performansını 5 üzerinden 2,8 lik bir ortalama ile değerlendirmişlerdir. Tedarikçi çeşitliliği konusunu 2,9 puanlama ile değerlendirmişlerdir.

Fason üretici varlığı ve fason iş yaptırma tercihi ise 1,94 ile değerlendirilmiştir. Küme firmaları fason iş yaptırma konusunda istekli değilken, kendileri fason olarak iş yapma konusunda oldukça istekli oldukları tespit edilmiştir.

Bu bölümde en yüksek puanı 3,3 tedarikçilerle işbirliği konusu almıştır. Genel olarak Tedarikçilerin ortalamasına bakıldığında ise 5 puan üzerinden 2,7 gibi bir değer aldığı görülmektedir.

Şekil 13: Kümedeki Tedarikçilerin ve Destekleyici Sektörlerin Varlığı

Fason Üreticilerin Varlığı	Tedarikçi Çeşitliliği	Tedarikçi Performansları	Tedarikçilerle İşbirliği Seviyesi	Küme Ortalaması
1,9	2,9	2,8	3,1	2,7

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

İşbirliği Kuruluşları ve Kamu Kurumlarının Etkinliği: Firmaların özellikle yeni ürün çalışması yapıp yapmadığı ve katma değeri yüksek ürünlere yönelim konusunda destek alıp almadığı kapsamında sorulan sorulara verdikleri cevaplarda, özellikle üniversitelerle işbirliği konusunda ciddi zafiyet içinde oldukları ön plana çıkmıştır. Üniversite, Teknopark gibi kurumları ile işbirliği ise küme tarafından 5 üzerinde 1,97 ile en düşük bir değer almıştır.

Kamu fonlarından yararlanma ve fonların işlevselliği değerlendirildiğinde, kümede yer alan firmaların bu konularda çok aktif olduğu özellikle kırsal kalkınma fonları ve IPARD desteklerini kullandıkları tespit edilmiştir.

İşbirliği kuruluşlarının adları ve çeşitliliği değerlendirildiğinde çeşitlilik anlamında bir sorun olmadığı en iyi bilenen kurumun Tarım Bakanlığı TAGEM olduğu belirtilmiştir. Bu bölümde en yüksek değerlendirilmesi Kamu kurumları ve sanayi arasında işbirliği (kamu fonlarının yeterliliği) olmuş ve 5 üzerinden 3,0 ile değerlendirilmiştir. Fonların işlevselliği de 5 puan üzerinden 2,5 puan ile değerlendirilmiştir. Bu bölümün en zayıf halkası 1,9 puan ile sektör ve üniversite, eğitim kurumları arası işbirliği seviyesi olmuştur.

İşbirliği Kuruluşları ve Kamunun etkinliği küme genel ortalaması 5 üzerinden 2,5 puan ile değerlendirilmiştir.

Şekil 14: İşbirliği Kuruluşları ve Kamu Kurumlarının Etkinliği

Kamu kurumları ve sanayi arasında işbirliği (kamu fonlarının yeterliliği)	Kamu fonlarından faydalanma-fonların işlevselliği	Sektör ve üniversite, eğitim kurumları arası işbirliği	KÜME ORTALAMASI
3,0	2,5	1,9	2,5

Kaynak: Strateko Anket görüşmeleri

Kümenin Vizyonu ve Stratejik Hedefleri

İhtiyaç analizi sürecinde firmaların uluslararası rekabetlerini geliştirmek için ihtiyaç duyulan alanlar mercek altına alınmış, bunun yanında firmalar arasında işbirliklerinin geliştirilebileceği alanların belirlenmesine de özen gösterilmiştir.

İhtiyaç Analizi çalışması bu yönü ile firmalar için rekabet alanlarını belirlerken, küme yönetimine yol haritası niteliğinde bir belge sunabilmek amacıyla özellikle hedef pazarlar saptamasına büyük önem verilmiştir.

Gelendost Elma kümesi firmaları küresel düzeyde rekabetçi olabilmek ve pazar payını arttırabilmek için maliyetleri, dizayn ve kaliteleri uygun ürünler ile pazara giriş yapmaları gerekmektedir. Bölge, seçilen küme ürünleri için çok elverişli tedarik avantajları sunmaktadır.

Dünya ithalatındaki fiyat ortalamalarına baktığımız zaman da Türkiye'nin potansiyel pazarlarda fiyat rekabeti yaratabileceği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda kümenin vizyonu: **“Sektörde hedef pazarlara odaklı ürünlerle istikrarlı ihracat sağlanması”** olarak belirlenmiştir.

Bu vizyonun alt stratejik hedefleri aşağıdaki gibi planlanmaktadır:

Stratejik Hedef- 1: Katma Değerli Ürünlerde İhracat Artışı Sağlanması

Stratejik Hedef- 2: “Hedef pazarlarda mevcut ve yeni ürünlerle Pazar payının arttırılması”

Şekil 15: Kümenin Vizyon Planı

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER
“Sektörde hedef pazarlara odaklı ürünlerle istikrarlı ihracat sağlanması”	Stratejik Hedef- 1: Katma Değerli Ürünlerde İhracat Artışı Sağlanması
	Stratejik Hedef- 2: “Hedef pazarlarda mevcut ve yeni ürünlerle pazar payının arttırılması”

Stratejik Hedeflere Göre Önerilen Yurtdışı Pazarlama ve Alım Heyeti Faaliyetleri

Kümenin Ortak Vizyon ve Stratejik Hedeflerine ulaşmasında etkin olabilecek Yurt Dışı Pazarlama Faaliyetleri önerisi yapılmıştır.

Potansiyel Pazarlar, Gelendost Elma kümesinde faaliyet gösteren firmaların ve bu firmaların ürün ve hizmetlerinin mevcut durumdaki rekabet gücü seviyesi ile pazara girme ve pazarda büyüme ihtimalleri olan yerlerdir.

Hedef pazarlar ise gerçekleştirilen analizler sonucunda ortak akıl/kabul ile küme üyesi firmaların işbirliği içerisinde girmek/büyüme istediği pazarlardır.

Temel düzeyde Pazar analizini yapabilen kümeler, potansiyel pazarların belirlenmesinde bir sorunla karşılaşmazlar. Genellikle sıkıntılı olan potansiyel pazarların analiz edilerek hedef pazarların belirlenmesidir. İhracat değerlendirmesi için firmaların ihracat potansiyeli (toplam ciro içerisindeki % ve/veya değer olarak) firmaların mevcut durumda ihracat yaptığı ülkeler gibi verilerden oluşmaktadır. Aynı anket sürecinde firmaların mevcut durumda ihracat yaptıkları ülkelerdeki gelişme istekleri ve ihracat stratejileri de sorgulanmıştır. Çünkü kümenin belirleyeceği hedef pazarlar her zaman sektör için potansiyeli en yüksek olan pazarlar olmayabilmektedir

Hedef pazarların belirlenmesinde etkili olan bir diğer unsur ise İhtiyaç Analizi kapsamında yapılan masa başı çalışması sonuçlarıdır. Türkiye'nin ihracatı ve dünya ithalatından faydalanılmıştır.

Trademap verilerinin taranması sonucunda küme firmalarının öncelikli ürün gruplarına konu GTİP bazında en önemli ithalatçı ülkeler, bu ülkelerde Türkiye'nin pazar ve fiyat olarak konumu, uygulanan gümrük tarifeleri ve rakipleri incelenmiştir. (bakınız 6.bölüm) Bu analizin özellikle küme genelinde ağırlığı olan ürün 080810 GTIP nolu (Taze Elma), 080910 GTIP nolu (Taze Kayısı) ve 080830 GTIP nolu (Taze Armut) ürünlere odaklı olmasına özen gösterilmiştir

Rusya, Almanya ve İngiltere dünyada ilk üç sırada “Elma, Kayısı, Armut” ithalatçısıdır ve toplam dünya “Elma, Kayısı, Armut” ithalatının %19,3 gerçekleştirmektedirler. Bu rakam 2015 yılında 2 milyar ABD dolarlık ithalat değerine karşılık gelmektedir.

Elma

2015 yılında dünya Elma ithalatı 7,5 milyar ABD dolarıdır. 2015 yılında Almanya birinci sıraya çıkmıştır. Elma ithalatı yapan ilk 6 ülkeye ihracat gerçekleştiren ilk beş ülke listesinde Türkiye yer almamaktadır. 2015 yılı verilerine göre Elma ithalatı yapan ilk 6 ülke; Almanya, İngiltere, Belarus, Meksika ve ABD'dir. 2015 yılı verilerine göre Almanya'nın en çok alım yaptığı ülke %43,9 ile İtalya olurken Türkiye 17.sırada yer almaktadır.

İngiltere'nin en çok alım yani ithalat yaptığı ülke %27,2 ile Fransa olurken, Türkiye'den hiç alım yapmadığı tespit edilmiştir.

Belarus'un ise birinci sırada alım yaptığı ülke %25,5 ile Polonya olurken, Türkiye %4,8 ile 9.sırada yer almıştır. 2015 yılında Türkiye'den yaptığı ithalat %2243,6 oranında çok ciddi bir artış göstermiştir. Bu nedenle Belarus ciddi bir potansiyel Pazar olarak değerlendirilmelidir.

Rusya'nın birinci sırada ithalat yaptığı ülke %29 luk pay ile Sırbistan olmuştur. Türkiye %7,9 ile 7.sırada yer almaktadır.

Meksika'nın birinci sırada ithalat yaptığı ülke %98,7 ile ABD olurken Türkiye'den hiç alım yapmadığı tespit edilmiştir.

ABD'nin ise birinci sıra ithalat yaptığı ülke %46,6 ile Şili olurken, Türkiye bu pazarda 13. Sırada yer almıştır. Meksika %98,7 ithalatını ABD'den yaptığına göre Türkiye ABD üzerinden bu pazarı hedefleyebilir bu arada ABD'deki sırasını da yukarıya çekebilir.

Armut

2015 yılı dünya Armut ithalatı 2,6 milyar ABD dolarıdır. 213 milyon ABD doları ithalatıyla Almanya birinci sırada yer almaktadır.

Almanya'nın en çok alım yaptığı ülke %39,2 ile İtalya olurken, Türkiye %02 ile 12.sırada yer almaktadır.

Dünyada en çok alım yapan ikinci ülke Brezilya'dır. Brezilya'nın mal aldığı ilk ülke Arjantin'dir. Brezilya Türkiye'den hiç mal alımı yapmamaktadır.

Dünya Armut ithalatında üçüncü sırada Rusya bulunmaktadır. Rusya'nın en çok ithalat yaptığı ülke %43,2 ile Arjantin birinci sırada, %13,4 lük pay ile Belarus ikinci sırada yer alırken, Türkiye %27'lik pay ile 8.sıradadır.

Dördüncü ithalatçı ülke Hollanda'dır. Hollanda'nın birinci sırada mal alımı yaptığı ülkeler sırasıyla Güney Afrika, Şili, Arjantin ve Çin olurken, Türkiye 18.sıradadır.

Beşinci sıradaki en büyük Armut ithalatçısı ülke ABD'dir. ABD'de en fazla malı sırasıyla Arjantin, Şili, Güney Kore, Çin ve Yeni Zelanda dan almaktadır. ABD'nin Türkiye'den armut ithalatı bulunmamaktadır.

Altıncı sıradaki büyük ithalatçı Belarus'tur. Belarus sırasıyla Güney Afrika, Fas, Makedonya, Sırbistan ve Brezilya'dan ithalat yapmaktadır. Türkiye %6,3 lük pay ile 8.sırada yer almaktadır.

Belarus, dünya armut ithalatının en büyük üçüncü ülkesi olan Rusya'nın ikinci tedarikçisi olduğundan ve Türkiye'den de mal alımı yaptığından potansiyel Pazar olarak değerlendirilebilecek bir ülkedir.

Kayısı

2015 yılı dünya kayısı ithalatı 440 milyon ABD doları olmuştur. En büyük ithalatçı ülke Almanya'dır. Almanya'nın en çok alım yaptığı ülkeler; % 37'8 lik pay ile Fransa birinci, %32,8 ile İspanya ikincidir. Türkiye %5,7 lik pay ile 4.sırada yer almaktadır.

İkinci büyük ithalatçı İtalya'dır. İtalya'nın en fazla kayısı aldığı ülkeler sırasıyla; İspanya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Tunus olmuştur.

İtalya, Türkiye'den kayısı almamaktadır. Ancak anlaşılacağı üzere Almanya reeksport yapmaktadır. Bu durumun Türkiye tarafından değerlendirilmesi gerekir. Almanya mevcut pazarlarımızdandır ancak daha fazla mal satımı gerçekleştirmek için iyi bir pazarlama çalışması yapmak gerekmektedir.

Üçüncü büyük kayısı ithalatçı ülkesi Rusya'dır. Rusya'nın en fazla mal aldığı ülke %80'lik pay ile Türkiye'dir. Türkiye'yi %13,4 ile Ermenistan %2,7 ile Çin takip etmektedir. Türkiye tüm kayısı ihracatının %56'sını Rusya'ya yapmaktadır. Mevcut ve en önemli pazarımız olan Rusya'nın kaybedilmemesi gerekmektedir. Bu pazara yönelik pazarlama faaliyetleri yapılmalıdır.

Dördüncü sıradaki kayısı ithalatçısı ülke Fransa'dır. Fransa'nın en fazla mal aldığı ülkeler sırasıyla; İspanya, Belçika, Almanya, Hollanda'dır. Türkiye bu sıralamada ancak 24. sırada yer almaktadır. Almanya'nın, Fransa ithalatında 3.sırada yer alması yine reeksport yaptığı bir göstergesi olup, Türkiye için önemli bir Pazar olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Beşinci sıradaki ithalatçı ülke İsviçre'dir. İsviçre'nin en fazla mal aldığı ülkeler sırasıyla;İspanya, Fransa, İtalya, Portekiz ve Macaristan 'dır. Türkiye 10.sıradadır.

Dünya kayısı ithalatında onüçüncü sırada yer alan ülke Belarus'tur. Belarus'un en fazla ithalat yaptığı ülke Türkiye'dir. Belarus'un bir kez daha potansiyel ve mevcut Pazar olduğu görülmektedir.

Küme Firmalarının İhracat Yaptığı Mevcut Pazar

Küme firmalarının hangi pazarlara doğrudan veya dolaylı olarak ihracat yaptıkları analiz edilmiştir. Küme firmalarının en fazla ihracat yaptığı ülkeler Irak ve Gürcistan olmuştur.

Şekil 16: Kümenin ihracat yaptığı ülkeler ve firma sayısı

Gürcistan	Irak	Ürdün	Türkmenistan	Rusya	S.Arabistan	Suriye	KKTC	Azerbeycan	Mısır
6	7	1	1	1	1	2	1	2	2

Kaynak: Strateko anket görüşmeleri ve değerlendirmeleri

Potansiyel Pazar

Türkiye'nin mevcut pazarları incelenmiş ve aşağıda gösterilmiştir. Yine küme firmalarının ürettiği ürünlerin dünya ithalat ve ihracatları analiz edilmiş ve potansiyel pazarlar ve hedef pazarlar tespit edilmiştir.

Tablo 66: Türkiye'nin Potansiyel ve Mevcut Pazarları

Potansiyel Pazarlar		Mevcut Pazarlar	
Almanya	Hong kong	S. Arabistan	Rusya
İngiltere	Cezayir	Gürcistan	Suriye
Rusya	Fas	Almanya	Mısır
Belarus	Tunus	Türkmenistan	Ürdün
Gürcistan	Kazakistan	Irak	
Ürdün	Kırgızistan	Kıbrıs	

Kaynak: Strateko araştırmaları ve anket görüşmeleri

Hedef Pazarlar

2015 yılında; Elma ihracatımızı artırdığımız ülkeler; Belarus %103, Çin %217, Litvanya %108, Tayland %36, Suudi Arabistan %7

Armut ihracatını artırdığımız ülkeler; Belarus %44, Vietnam %60, Tayland %29, Malezya %36.

Kayısı ihracatını artırdığımız ülkeler; Kuveyt &125, Suudi Arabistan %78, Belarus %44, İsveç %33, Romanya %19.

Birçok pazarda rakibimiz olarak karşımıza çıkan **Arjantin ve Şili'ye bir inceleme gezi** yapılmasında fayda vardır. Ayrıca **B2B ile eş zamanlı** olarak **Almanya, Fransa, Polonya ve Hollanda'ya da inceleme gezisi yapılmasında** fayda vardır. Belarus hem potansiyel hem de hedef ülke olarak mutlaka ziyaret edilmesi gereken pazardır. Almanya hem kendisi hem de reeksport potansiyeli için alım yapan bir ülke olduğu için hedef pazar olarak korunmalıdır.

Tablo 67: Kümenin Hedef Pazarları

Hedef Pazarlar			
Belarus	Belçika	İspanya	Mısır
Çin	Hollanda	Nijerya	Irak
Hong Kong	Almanya	Suriye	Ürdün
Kuweyt	İsviçre	İspanya	Hindistan
Rusya	İngiltere	Fransa	Fas
Suudi Arabistan	BAE Dubai	ABD	Tunus Cezayir

Kaynak: Strateko araştırmaları ve anket görüşmeleri

Alım Heyetleri

Vizyon planı çerçevesinde, ilgili ülkelerin Ticaret Ateşelikleriyle de yakın işbirliği içinde aşağıdaki ülkelerden alım heyeti organizasyonu yapılmalıdır. Bu arada Ticari ateşelikler aracılığı ile hedef pazarlardaki market zincirleri veya tedarikçileri tespit edilip bu firmaların temsilcilerinin alım heyeti olarak Yalvaç'a getirilebileceği gündeme alınmalıdır.

- Belarus
- Rusya
- Almanya
- Arap Ülkeleri

Seçilen Alım Heyetleri Faaliyetleri aşağıdaki başlıklar olmuştur;

Düzenlenecek ticari heyet ve alım heyetinin yanı sıra destek kapsamında ön heyetlerin düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu durumda küme firmalarının tam mutabık olmadığı ülkelerde ön heyet uygulamasının gündeme alınması faydalı olacaktır. Yalvaç Ticaret ve Sanayi Odası'dan bir yada iki yetkilinin söz konusu ülkelere ön ziyaret yapması faydalı olabilir.

Stratejik Hedeflere Göre Önerilen Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri

Eğitim İhtiyaçları

Eğitim ihtiyaçları vizyon planı dahilinde stratejik alt hedeflere göre belirlenmiş; Odak toplantısında

tekrar küme yetkilileri ve katılımcılar ile tartışılmıştır:

Şekil 17: Vizyon Planı Çerçevesinde Odak Toplantısına Sunulan Eğitim İhtiyaçları

		EĞİTİMLER		
VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÜRÜN TEDARİK	ÜRETİM/PAKET LEME	PAZARLAMA
"Sektörde hedef pazarlara odaklı ürünlerle istikrarlı ihracat sağlanması"	Stratejik Hedef-1: Katma Değerli Ürünlerde İhracat Artışı Sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> İhracat teşvikleri ve destek programları *Yurt Dışı Distribütör ve Temsilcilikleri Doğru Yöneterek Karlılığımızı Artırmak ve Konumlandırma Kriterleri Eğitimi 	"Markalaşma" "Kurum Kültürü ve Kurumsallaşma" Kurumsallaşma Eğitimleri Yeni Ürün Geliştirme	"Dış Ticaret Yönetimi (Paket)" "Hedef Pazarlar belirleme İhracat için ticari istihbarat Satis Yönetimi Satis Becerileri Telefonda Satis ve İkna Sunum Teknikleri Excel Eğitimi
	Stratejik Hedef-2: "Hedef pazarlarda mevcut ve yeni ürünlerle pazar payının artırılması"	Hedef pazarlarda mevzuat ve standartlar (Yeni Katma Değerli Ürünlerle İlgili)	Stratejik Fiyatlandırma politikaları için doğru maliyet hesaplama yöntemleri . Aile şirketlerinde stratejik planlama . Aile şirketlerinde Görev Dağılımı ve yapılanma	<ul style="list-style-type: none"> "Pazarlama Yönetimi" .Uluslararası Pazarlama ve Elektronik Ticaret .Müzakere ve Pazarlık Teknikleri

Danışmanlık İhtiyaçları

Danışmanlık ihtiyaçları vizyon planı dahilinde stratejik alt hedeflere göre belirlenmiş; Odak toplantısında tekrar küme yetkilileri ve katılımcılar ile tartışılmıştır, aşağıdaki danışmanlık konuları küme vizyonuna uygun bulunmuştur.

Şekil 18: Vizyon Planı ile İlişkilendirilmiş Danışmanlık İhtiyaçları

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÜRÜN TEDARİK	PAZARLAMA
“Sektörde hedef pazarlara odaklı ürünlerle istikrarlı ihracat sağlanması”	Stratejik Hedef- 1: Katma Değerli Ürünlerde İhracat Artışı Sağlanması	İhracat teşvikleri ve destek programları uygulama	Küme web sitesi kurulması Küme Tanıtım Danışmanlığı" Hedef pazarlara yönelik tanıtım kitleri Mamul ürünler ve pazarlanması "Yurt Dışı Pazarlama Danışmanlığı"
	Stratejik Hedef- 2: “Hedef pazarlarda mevcut ve yeni ürünlerle pazar payının artırılması”	Alternatif Ürün ve Üretim Pazarlaması	Hedef ülkelerde müşterilerin saptanması Hedef ülke pazar analizleri.

Hedef Ülkelerde Düzenlenen Fuarlar

Tablo 68: Hedef Ülkelerde Düzenlenen Fuarların Listesi

ÜLKE	ŞEHİR	FUAR	WEB	TARİH
FRANSA	PERPIGNAN	MEDFEL Fruit and Vegetables International Business Trade Fair	http://www.medfel.com/	25-26-27 Nisan 2017
ALMANYA	KÖLN	ANUGA / GENEL GIDA	www.anuga.com	7-11 Ekim 2017
İTALYA	CESENA	MACFRUT	http://www.macfrut.com/	14-16 Eylül 2016
ALMANYA	BERLİN	FRUIT LOGİSTİCA	http://www.fruitlogistica.de/	8-10 Şubat 2017
HONG KONG	HONG KONG	ASİA FRUITLOGİSTİCA	http://www.asiafruitlogistica.com/	7-9 Eylül 2016
İSPANYA	ZARAGOZA	FRUYVER	http://www.feriazaragoza.es/	14-17 Şubat 2017
FRANSA	PARİS	SİAL	www.sialparis.com	16-20 Ekim 2016

BAE	DUBAI	WOP Dubai - The International Perishables	http://www.wop-dubai.com/	13-15 Kasım 2016
İSPANYA	MADRID	Fruit Attraction	www.ifema.es	05-07 Ekim, 2016
BELARUS	MINSK	Prodexpo-International Wholesale Fair	http://www.belexpo.by/en	08-11, Kasım, 2016
YUNANİSTAN	SELANİK	Freskon International Trade Show for Fruit & Vegetables	http://hellagro.gr/en	21-23 Nisan, 2016
ARJANTİN	MENDOZA	SITEVINITECH	http://www.sitevinitech.com/en	27-29 Ekim 2016
RUSYA	MOSCOVA	World Food Moscow	http://www.world-food.ru/en-GB	12-15 Eylül 2016
FAS	AGADİR	SİFEL	http://www.sifelmorocco.com/	29 - 02 Ekim 2016
ŞİLİ	SANTIAGO	PMA FRUITTRADE	http://pmafruittrade.com/	9-10 Kasım 2016
ÇİN	SHANGAI	iFresh China 2016 - iFresh China International Fruit & Vegetable Expo 2016	http://www.chinaexhibition.com/Official_Site/11-8364-iFresh_China_2016_-_iFresh_China_International_Fruit_and_Vegetable_Expo_2016.html	14-16 Kasım 2016

Kaynak: Strateko internet araştırması

Proje Performans Kriterleri

Şekil 19: Proje Performans Kriterleri/Ölçüt

VİZYON PLANI	STRATEJİK HEDEFLER	ÖLÇÜT
“Sektörde hedef pazarlara odaklı ürünlerle istikrarlı ihracat sağlanması”	Stratejik Hedef- 1: Katma Değerli Ürünlerde İhracat Artışı Sağlanması	Üniversitelerin Teknopark ve Arge merkezleriyle işbirliği içinde üründe fark yaratacak rekabet avantajı kazanacak projeler yapmak
	Stratejik Hedef- 2: “Hedef pazarlarda mevcut ve yeni ürünlerle pazar payının artırılması”	Almanya, Belarus, Suudi Arabistan gibi ülkelerin özelliklerine uygun ürün ve ambalajlama ile Pazar payının artırılması faaliyetleri